

บทที่ 3

การนำเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษมาใช้ในการดำเนินคดียาเสพติด

ประเทศไทยได้ดำเนินการเข้าไปเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances 1988) แล้ว นับเป็นลำดับที่ 164 ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่เข้าเป็นภาคี และการเข้าเป็นภาคีของประเทศไทยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2545 เป็นต้นไป โดยก่อนหน้านี้ประเทศไทยเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติด้านยาเสพติดมาแล้ว 2 ฉบับ คือ อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด ค.ศ. 1961 และอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1971 สำหรับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดฯ หรือที่เรียกว่า อนุสัญญา Vienna Convention นั้น จะบัญญัติมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งในส่วนที่เป็นสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติอยู่ด้วยกัน¹ นอกจากนี้ยังมีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 (UN Convention Against Transnational Organized Crime 2000) ซึ่งอนุสัญญานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการป้องกันและต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ซึ่งอนุสัญญานี้มีการกำหนดความหมายอาชญากรรมร้ายแรง² และกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร³ โดยอนุสัญญานี้กำหนดให้รัฐภาคีต้องนำมาตราทางกฎหมายและมาตรการอื่น ๆ

¹สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, กองนิติการ, รวมอนุสัญญาสหประชาชาติเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (กรุงเทพมหานคร:ม.ป.ท., 2546), น. 71-103.

²อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรข้อ 2 (ข) บัญญัติว่า อาชญากรรมร้ายแรง หมายถึง การกระทำการที่เป็นความผิดซึ่งสามารถลงโทษโดยการทำให้สูญเสียเสรีภาพขั้นสูงเป็นเวลาอย่างน้อย 4 ปี หรือโดยโทษที่รุนแรงกว่าได้

³อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรข้อ 2 (ก) บัญญัติว่า กลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร หมายถึง กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้างของบุคคลสามคนหรือมากกว่าที่ดำรงอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่งและที่มีการประสานการ

ที่เห็นว่าเป็นเพื่อกำหนดให้การกระทำที่เป็นกิจกรรมทางอาชญากรรมของกลุ่มอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรเป็นความผิดอาญา เช่นการสมคบ การสนับสนุนช่วยเหลือ ฯลฯ เป็นความผิด รวมทั้งการใช้มาตรการทางกฎหมายในการสืบสวนสอบสวน เช่น การอำพราง การครอบครองภายใต้การควบคุม การดักฟัง เป็นต้น

การสืบสวนคดียาเสพติดนอกจากจะใช้วิธีการดักฟังทางโทรศัพท์แล้ว ในปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญา พ.ศ. 2550 กำหนดหลักการสำคัญ ๆ เพิ่มขึ้นใหม่อยู่ 2 หลักการ กล่าวคือ การอำพรางเพื่อการสืบสวน กับการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery - CD) ซึ่งจะได้ศึกษาต่อไป

3.1 การอำพรางตัว (Undercover)⁴

ในอดีตกาลในตำราพิชัยสงครามของซุนจื๊อและเง่าคี้ ได้มีการกล่าวถึงการใช้สายลับไว้ว่า เหตุผลที่เจ้านครผู้ฉลาด และแม่ทัพผู้มีสติปัญญาเอาชนะข้าศึกได้ ไม่ว่าจะทำศึกเมื่อใด และผลสำเร็จอยู่เหนือคนธรรมดาสามัญ คือ รู้การณ์ล่วงหน้า (เกี่ยวกับภาวะการณ์ข้าศึก)

สายลับที่มีการใช้อยู่มี 5 ประเภท คือ

- 1) สายลับพื้นเมือง คือ คนท้องถิ่นของข้าศึกที่เราเอามาใช้งานได้
- 2) สายลับภายใน คือ นายทหารของข้าศึกที่เราเอามาใช้งานได้
- 3) สายลับสองหน้า คือ สายลับของข้าศึกที่เราเอามาใช้งานได้
- 4) สายลับกำจัดได้ คือ สายลับของฝ่ายเราที่ส่งไปในดินแดนของข้าศึก เพื่อสร้างข่าวลวงขึ้น
- 5) สายลับมีชีวิต คือ สายลับที่กลับมาได้พร้อมข่าว

ดำเนินงานระหว่างกันโดยมีเป้าหมายในการกระทำอาชญากรรมร้ายแรงหนึ่งอย่างหรือมากกว่า หรือในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน หรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และในข้อ 2 (ค) บัญญัติว่า กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้าง หมายถึง กลุ่มที่ไม่ได้จัดตั้งขึ้นด้วยความบังเอิญเพื่อกระทำความผิดโดยทันใด และไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดบทบาทของสมาชิกอย่างเป็นทางการ ไม่จำเป็นต้องมีความต่อเนื่องของการเป็นสมาชิก หรือมีโครงสร้างที่พัฒนาแล้ว

⁴อรอนพ ลิขิตจิตตะและคณะ, “รายงานการวิจัย เทคนิคการสืบสวนสอบสวน,” สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด, น.80-84.

ซึ่งการทำงานของสายลับทั้ง 5 ประเภทดังกล่าว เมื่อลงมือทำงาน ต่างก็ปฏิบัติภารกิจของตนไป พร้อม ๆ กัน โดยไม่มีผู้ใดรู้วิธีหาข่าวของสายลับเหล่านี้ ซึ่งเรียกคนพวกนี้ว่า “เทวปักชำ” เป็นสมบัติมีค่าของผู้มีอำนาจปกครองสูงสุดในแผ่นดิน

การปฏิบัติการของสายลับจะเป็นในบรรดาเรื่องต่าง ๆ ที่มีความลับมากกว่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสืบราชการลับ โดยสายลับต้องเป็นผู้ที่มีสติปัญญาถึงขั้นเซียน มีความละเอียดลออและไหวพริบ บุคคลที่มีความเป็นมนุษย์และมีความยุติธรรม จะไม่สามารถใช้สายลับได้⁵

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ในการสงครามสายลับเป็นผู้มีประโยชน์ในการหาข่าวของฝ่ายตรงข้าม ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีความไว้วางใจเพื่อปกปิดความลับที่ได้มา การใช้สายลับจึงมีความจำเป็นและต้องใช้สายลับแต่ละประเภทตามลักษณะของการข่าวที่จะได้รับ เพื่อนำการข่าวที่ได้มาใช้เป็นกลยุทธ์และวางแผนในการรบ จึงจะประสบความสำเร็จและชัยชนะได้

3.1.1 ความหมายของการอำพรางตัว (Undercover)

การกระทำผิดเกี่ยวกับคดีบางประเภทมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากคดีอาญาทั่วไปอยู่หลายประการ เช่น คดียาเสพติด เป็นอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหายและเป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะการจําเป็นรูปองค์กร (Organized Crime) อีกทั้งผู้ประกอบอาชญากรรมหรือผู้สนับสนุนมักจะมีอิทธิพลทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ การสืบสวนการกระทำผิดจึงจำเป็นต้องกระทำในทางลับ ไม่เปิดเผย และป้องกันหรือปกปิดการปฏิบัติการ

การอำพราง (Undercover) เป็นวิธีการที่เจ้าหน้าที่อำพรางตัวเข้าไปอยู่ในกลุ่มขององค์กรอาชญากรรมเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานและทราบถึงบทบาทในองค์กรอาชญากรรมซึ่งบางครั้งอาจมีการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ร่วมอยู่ด้วย บางกรณีเจ้าหน้าที่ก็ไม่ได้เป็นผู้อำพรางตัว แต่จะใช้บุคคลที่ถูกกำหนดเข้าไปอำพรางตัวโดยการควบคุมของเจ้าหน้าที่ ซึ่งการใช้วิธีการดังกล่าวต้องใช้อย่างระมัดระวังและต้องปกปิดตัว จะมีลักษณะเหมือนกับ

⁵Samuel B.Groffotj, Oxford University Press, แปลโดย พิชัย วาสนาส่ง, (กรุงเทพมหานคร: พระนคร, 2521), ตำราพิชัยสงครามของซุนจื๊อและเงาจื๊อ อ้างใน อรรถนพ ลิขิตจิตตะและคณะ, “รายงานการวิจัย เทคนิคการสืบสวนสอบสวน,” สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด, น.80-81.

สายลับ แต่เปิดตัวเองให้บุคคลอื่นเข้าใจว่าเป็นบุคคลอื่นทั้งการปกปิดฐานะ อาชีพ หน้าที่การงาน เป็นต้น

การอำพรางเป็นเทคนิคการปฏิบัติงานทางการสืบสวนชั้นสูง เป็นการปฏิบัติเพื่อปกปิดวัตถุประสงค์ที่ต้องการในระหว่างที่ค้นหาความจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน ก่อนการสืบสวนจะเสร็จสิ้นจนกระทั่งเมื่อได้ข้อเท็จจริงหรือมีการจับกุม โดยผู้ปฏิบัติจะต้องซื่อสัตย์และมีเหตุผลเมื่อกระทำตามแนวทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวน⁶

บุคคลอีกประเภทหนึ่ง ที่มีการให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเรียกว่า ผู้แจ้งข่าว เป็นบุคคลซึ่งใช้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมอาชญากรรมโดยการเข้าร่วมหรือเกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาชญากรรมนั้น ซึ่งบุคคลประเภทนี้ต้องพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือและไว้วางใจในการมาเป็นพยาน

3.1.2 ประเภทของการอำพราง แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

(1) การอำพรางระยะสั้น เป็นการอำพรางเข้าไปสืบสวนเรื่องหนึ่งเรื่องใดในระยะเวลาสั้น ซึ่งไม่มีความสลับซับซ้อน มีสายการบังคับบัญชาสั้น และสามารถล่วงรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว

(2) การอำพรางระยะยาว โดยการแฝงตัวเพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับระดับชั้นของผู้ร่วมองค์กร การแบ่งหน้าที่ และสายการบังคับบัญชา มีการปกปิดที่มีความสลับซับซ้อน โดยเจ้าหน้าที่อำพรางต้องสร้างความไว้วางใจ ความเชื่อถือแก่องค์กร จึงจะได้รับมอบหมายภารกิจสำคัญที่สามารถล่วงรู้ความลับขององค์กรได้

การอำพรางโดยการปลอมแปลงของเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่ถูกกำหนดมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถเข้าไปในพื้นที่เป้าหมายซึ่งเป็นองค์กรอาชญากรรม และสามารถติดต่อกับบุคคลในองค์กร โดยไม่เปิดเผยสถานะที่แท้จริง ให้ได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภารกิจและกิจกรรมขององค์กร รวมทั้งวิธีการดำเนินการขององค์กร

เหตุผลที่สำคัญของการอำพรางคือ การสร้างเรื่องเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่อำพรางเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่สงสัยในพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่อำพรางว่าไม่ได้เป็นสายลับของเจ้าหน้าที่ โดยกลุ่มองค์กรอาจมีการตรวจสอบฐานะ อาชีพ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยก่อนที่จะมีการรับเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่อำพรางเข้ามาร่วมเป็นสมาชิกขององค์กร บางครั้งอาจต้อง

⁶พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธุ์, ความรู้เบื้องต้นการสืบสวนอาชญากรรม, พิมพ์ครั้งแรก (กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์วันใหม่, 2537), น. 193.

มีการปฏิบัติการบางอย่างเพื่อทดสอบว่า บุคคลนั้นสามารถเป็นสมาชิกขององค์กรได้ เช่น การให้ไปสัมภาษณ์บุคคลใดบุคคลหนึ่ง การให้ลักลอบขนยาเสพติด ให้ชนหญิงและเด็กเพื่อการค้าประเวณี หรือ การขนอาวุธสงคราม เป็นต้น

ภารกิจที่ปฏิบัติการอำพรางจะสำเร็จหรือไม่อยู่ที่ผู้ปฏิบัติการอำพรางในการให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร ซึ่งต้องเลือกบุคคลที่ลักษณะเฉพาะดังนี้

(1) เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะในการแก้ไขปัญหาและสร้างเรื่องได้ดี

(2) เป็นผู้ที่มีปฏิภาณ ไหวพริบ เมื่ออยู่ในภาวะฉุกเฉิน

(3) ต้องเป็นบุคคลที่มีบุคลิกในการเข้าพื้นที่เป้าหมายอย่างกลมกลืน

(4) การเข้าพื้นที่บางแห่ง จำเป็นต้องใช้บุคคลที่สามารถใช้ภาษาท้องถิ่นได้

(5) มีความรู้ในเรื่องที่ตนอำพรางเข้าไป

การอำพรางของเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่ถูกกำหนดมีวิธีการดังนี้

(1) การสร้างเรื่องเพื่อให้เข้าถึงเป้าหมายได้อย่างกลมกลืน

(2) การปฏิบัติตนให้เหมือนกับสิ่งที่ตนเข้าไปดำเนินการและมีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ

(3) การปลอมตัวเพื่อเข้าไปฝังตัวในองค์กรอาชญากรรม

(4) วิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปลอมตัว

3.1.3 การควบคุมการปฏิบัติการอำพราง

การปฏิบัติการอำพรางจะอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ระดับสูงเพื่อให้มีการดำเนินงานไปอย่างถูกต้อง ชอบด้วยกฎหมาย และป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้น โดยมีการวางแผนการตามที่กำหนด ดังนี้

(1) การรายงานการปฏิบัติการที่ได้รับมาเป็นช่วงระยะเวลาตามที่กำหนด เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกันและใช้วิธีการสืบสวนด้วยวิธีการอื่นในการยืนยันข่าวสารที่ได้รับจากการอำพราง

(2) ผู้ปฏิบัติการอำพรางจะต้องทราบสถานะของตนเองอยู่เสมอ มิฉะนั้นจะเป็นการร่วมกระทำผิดกับกลุ่มสมาชิกขององค์กรอาชญากรรม ซึ่งหากมีการให้ผู้ปฏิบัติการอำพรางกระทำการที่ผิดกฎหมาย จะต้องรายงานให้กับผู้บังคับบัญชาระดับสูงทราบ และอาจต้องถอนการปฏิบัติการ ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นการทดสอบบุคคลที่เข้าเป็นสมาชิกขององค์กร

(3) การปฏิบัติการอำพรางบางครั้งอาจมีหน่วยงานอื่นที่ดำเนินการสืบสวนกลุ่มอาชญากรรมที่เข้าไปปฏิบัติการโดยวิธีการอื่น เมื่อมีการจับกุมสมาชิกขององค์กรอาชญากรรม ผู้ที่ปฏิบัติการอำพรางอาจถูกจับกุมได้ ดังนั้น หากมีการปฏิบัติการอำพรางการสืบสวนด้วยวิธีการอื่นจะเป็นการตรวจสอบว่า มีหน่วยงานอื่นดำเนินการในกลุ่มอาชญากรรมที่ปฏิบัติการหรือไม่ บางครั้งการปฏิบัติการอำพรางต้องถูกยกเลิกเพื่อความปลอดภัยและคุ้มครองผู้ปฏิบัติการอำพราง

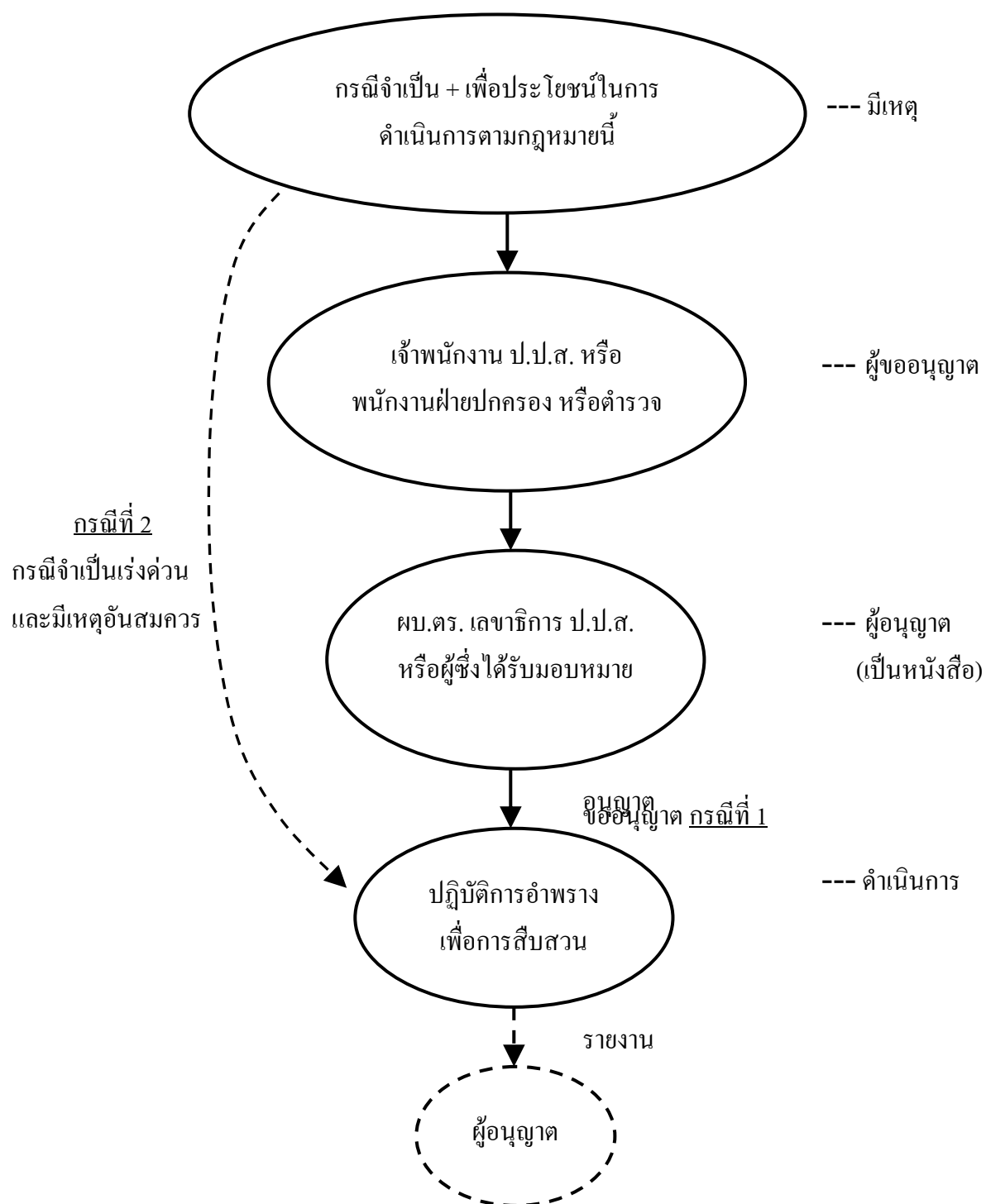
3.1.4 การอำพรางตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550

ในอดีตไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการปฏิบัติการอำพรางอาจกล่าวได้ว่าเป็นวิธีการสืบสวนประเภทหนึ่งเพื่อให้มาซึ่งพยานหลักฐานในการลงโทษกลุ่มองค์กรอาชญากรรมหรือกลุ่มเครือข่ายปัจจุบันมีกฎหมายให้อำนาจเรื่องการอำพรางใช้บังคับแล้ว ได้แก่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 7 ซึ่งใช้บังคับในกรณีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น ซึ่งกำหนดว่า ในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เจ้าพนักงานผู้ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย แล้วแต่กรณี มีอำนาจปฏิบัติการอำพรางเพื่อการสืบสวนหาความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ดังนั้น หากเป็นกรณีความผิดประเภทอื่นก็ไม่สามารถใช้วิธีการอำพรางได้

การจะใช้วิธีการปฏิบัติการอำพรางได้จะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือเสียก่อน แต่หากมีกรณีที่เป็นเร่งด่วนและมีเหตุอันสมควร เจ้าหน้าที่ก็สามารถใช้วิธีการอำพรางไปก่อนได้ แต่ต้องรายงานผู้มีอำนาจอนุญาตโดยเร็ว

เพื่อความเข้าใจในขั้นตอนการขออนุญาตอำพราง จึงขอแสดงแผนผังไว้ดังนี้

แผนผังแสดงขั้นตอนการขออนุญาตอำพราง (UNDER COVER) ตามพระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 7

3.1.5 การตรวจสอบการใช้อำนาจ

การตรวจสอบควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการใช้วิธีการอำพรางตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550 แยกได้เป็น 2 กรณีคือ

1) การตรวจสอบก่อนการใช้อำนาจ

ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2551 มาตรา 7 กำหนดว่าการใช้อำนาจดังกล่าวจะต้องได้รับการรับรองจากผู้บังคับบัญชาก่อน โดยถ้าเป็นเจ้าพนักงานตำรวจให้ยื่นคำขออนุญาตต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ กรณีเป็นเจ้าพนักงานอื่นให้ยื่นคำขอต่อกเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจะพิจารณาจากเหตุผลและความจำเป็น แต่ถ้ามีความจำเป็นเร่งด่วนก็อาจปฏิบัติภารกิจไปก่อนได้ แล้วรายงานผู้บังคับบัญชาโดยเร็วภายใน 3 วัน

2) การตรวจสอบภายหลังการใช้อำนาจ

หลังจากได้รับอนุญาตแล้วและมีการปฏิบัติการตามเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาตแล้วให้รายงานผลการปฏิบัติงานหรือภายใน 3 วันเมื่อปฏิบัติการเสร็จสิ้น

ผู้เขียนมีความเห็นว่า หลักการตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550 มาตรา 7 มีข้อดี คือ เป็นการกำหนดขอบเขตในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการสืบสวนโดยใช้วิธีการอำพรางไว้อย่างชัดเจน และรับรองอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานโดยบัญญัติไว้เป็นกฎหมาย แต่อย่างไรก็ตามหลักการตามมาตราดังกล่าวก็มีข้อเสีย เนื่องจากการอำพรางจะต้องได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาเป็นหนังสือหรือมีคำสั่งอนุญาตก่อน ทำให้ไม่คล่องตัวในการปฏิบัติงาน ปัญหาแม้จะได้แก้ปัญหามาโดยวิธีให้ข้อยกเว้นให้อำพรางได้โดยไม่ต้องได้รับอนุมัติหรืออนุญาตก่อนในกรณีจำเป็นเร่งด่วนและมีเหตุอันสมควรก็ตาม ก็คงมีปัญหามากกว่ากรณีใดบ้างเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนและมีเหตุอันสมควร ผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขไว้ในกฎกระทรวงด้วย เพื่อจะได้ไม่เกิดปัญหาในการตีความ นอกจากนั้นยังเป็นบรรทัดฐานและทำให้เกิดความมั่นใจแก่เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่

ที่ผ่านมาความเสี่ยงในการปฏิบัติการอำพรางอยู่ที่ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายให้การคุ้มครองแก่เจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่กำหนดในการปฏิบัติการอำพราง ซึ่งการปฏิบัติการอำพรางจะเป็นในลักษณะที่เป็นการแฝงตัวเข้าไปอยู่ในกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมโดยสภาพแล้วเป็นสมาชิกของกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรม

ประเด็นที่สำคัญของการปฏิบัติการอำพรางคือ การเข้าไปแฝงตัวร่วมในกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมเป็นการกระทำความผิดอาญาหรือไม่

1. การเข้าไปร่วมของเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่กำหนดให้ปฏิบัติการอำพรางนั้น มีการกระทำเพื่อเข้าไปร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมโดยให้เกิดการยอมรับและความเชื่อถือว่าตนเป็นสมาชิก ซึ่งต้องปฏิบัติตามคำสั่งของกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรม

2. การกระทำในข้อ 1. นั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรม โดยการรวบรวมพยานหลักฐานให้กับผู้ควบคุม ทั้งนี้เพื่อการสืบสวนพฤติการณ์แวดล้อมประการอื่นตามที่ได้ข้อมูลข่าวสาร

3. การสั่งการของกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมให้ผู้ปฏิบัติการอำพรางปฏิบัติการนั้นอาจแยกพิจารณาได้เป็น 2 ประการคือ

1) การสั่งการให้เป็นผู้มีหน้าที่ต่าง ๆ ของกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรม ซึ่งต้องเข้าร่วมในการประชุมหรือช่วยเหลือ เป็นความผิดฐานซ่อนใจ อย่อย่างไรก็ดี ผู้ปฏิบัติการอำพรางนั้น ไม่ได้มีเจตนาที่จะกระทำความผิด เพราะเจตนาตั้งแต่แรกมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสวนให้ได้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมเท่านั้น การมีส่วนร่วมในกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมเป็นผลของการกระทำตั้งแต่เริ่มแรก ซึ่งการได้รับมอบหมายเช่นนี้ถือว่า ได้รับความไว้วางใจในการปฏิบัติการอำพรางเพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารเชิงลึกย่อมสมประโยชน์ของการปฏิบัติการอำพราง

2) การสั่งการให้ผู้ปฏิบัติการอำพรางปฏิบัติการผิดกฎหมายนอกจากกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรม โดยสั่งการให้เป็นผู้ลำเลียงเฮโรอีน 10 กิโลกรัมไปส่งให้กับลูกค้า หรือการสั่งให้ไปฆ่านาย ก เพื่อพิสูจน์ว่าไม่ได้เป็นสายลับของเจ้าหน้าที่ หรือสั่งให้นำหญิงและเด็กเดินทางไปส่งที่ในต่างประเทศก่อนที่จะรับเข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรม

ในกรณีนี้ ผู้ปฏิบัติการอำพรางดำเนินการลงมือกระทำความผิดตามที่ได้กล่าวมาแล้ว คงต้องพิจารณาว่า ผู้ปฏิบัติการอำพรางมีเจตนาหรือไม่ ซึ่งเป็นเรื่องที่พิสูจน์ได้ยาก แต่หากมีการกระทำที่บรรลุผลแล้ว จะอ้างว่าไม่มีเจตนา ก็ไม่มีเหตุผลที่จะรับฟังได้ ซึ่งการปฏิบัติการอำพรางมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มเครือข่ายและองค์กรอาชญากรรม การปฏิบัติการจึงมีขอบเขตตามที่ถูกกำหนดไว้ การปฏิบัติการนอกจากขอบข่ายจึงถือว่า เป็นการปฏิบัติการนอกเหนือคำสั่ง ซึ่งผู้ปฏิบัติการอำพรางต้องรับผิดชอบส่วนตัว คือ รับผิดชอบในผลของการกระทำที่กระทำไป

ในอดีตที่ผ่านมา การปฏิบัติการอำพราง หากมีการจับกุมกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรม ผู้ปฏิบัติการอำพรางย่อมไม่สามารถต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบทางอาญาได้ เพราะไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ความคุ้มครอง เหตุการณ์ลักษณะทำนองนี้จะเกิดขึ้นจากการที่หน่วยงานอื่นมาจับกุม และไม่ทราบว่ามิบุคคลที่เป็นผู้ปฏิบัติการอำพรางอยู่ หากผู้จับกุมไม่ดำเนินคดียอมผิดฐานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบได้ สำหรับในการจับกุมโดยหน่วยที่ควบคุมการปฏิบัติการอำพรางก็มักจะปล่อยผู้ปฏิบัติการอำพรางให้หลบหนีไป หรือแจ้งว่าไม่อยู่ในสถานที่มีการจับกุม ซึ่งเป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการดำเนินการ การปฏิบัติการอำพรางจึงนับว่ามีความเสี่ยงมากอยู่พอสมควร ซึ่งการจะเข้าไปล่วงรู้ความลับของกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมก็ไม่สามารถกระทำได้ง่าย ถ้าไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายบัญญัติให้ความคุ้มครอง การปราบปรามจะให้ผลสัมฤทธิ์ผลย่อมเป็นอุปสรรคตามมา จึงมีความจำเป็นต้องมีการบัญญัติกฎหมายให้ความคุ้มครองผู้ปฏิบัติการอำพราง

3.1.6 ตัวอย่างคดีที่มีการใช้วิธีการอำพราง

คดี Napoleon Mavellous หรือ Alkapone ⁷

Mr. David Maconald – Special Agent from DEA จากประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ยกตัวอย่างไว้สรุปสาระสำคัญได้ว่า เทคนิคการสืบสวนและสอบสวนพิเศษเป็นเทคนิคที่ไม่ได้ใช้เป็นปกติในประเทศไทย แต่เป็นเทคนิคที่ใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกาในการสืบสวนคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เทคนิคดังกล่าวได้แก่ มาตรการล่อซื้อ ซึ่งเทคนิคดังกล่าวนี้ได้มีการใช้ในคดีของประเทศไทยซึ่งคดีดังกล่าวได้มีการนำขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาลด้วย เป็นการใช้ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ DEA และเจ้าหน้าที่ตำรวจไทย และนำมาซึ่งความสำเร็จในการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้หลายคน

ตัวอย่างคดีที่มีการใช้เทคนิคการอำพราง คือ ในคดีนี้ได้มีการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจอำพรางตัวเป็นสายลับไปล่อซื้อยาเสพติดจากเครือข่ายของ Napoleon Mavellous หรือ Alkapone ชาวไนจีเรีย พักอาศัยอยู่บริเวณซอยนานา ประเทศไทย Napoleon Mavellous

⁷สรุปผลการสัมมนา, “โครงการสัมมนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการปราบปรามและการดำเนินคดียาเสพติด การแสวงหาพยานหลักฐาน รวบรวม รักษา คุ้มครอง และใช้พยานหลักฐานในคดียาเสพติด,” สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด, วันที่ 21-29 สิงหาคม 2546, น.19-22.

หรือ Alkapone เป็นนักค้ายาเสพติด (เฮโรอีน) ที่มีชื่อเสียงที่สุดในกรุงเทพ ภายในระยะเวลาเกือบ 8 ปี สายลับของ DEA จำนวนมากได้รายงานเรื่องของเขา Napoleon Mavellous หรือ Alkapone เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เขามีใบอนุญาตทำงาน เขากับภรรยาลงทุนเปิดร้านอาหาร 2 แห่ง ซึ่งการเปิดร้านอาหารนี้เขาใช้เป็นธุรกิจที่ใช้ฟอกเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด และช่วยสร้างภาพพจน์ว่าเขาเป็นนักธุรกิจที่ประกอบอาชีพสุจริต ถูกต้องตามกฎหมาย Napoleon Mavellous หรือ Alkapone รู้จักผู้คนมากมาย เขามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เขาจ่ายสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองของไทย เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองเข้ามาตรวจที่ร้านอาหารของเขา เขาก็จะรู้ล่วงหน้าและหลบหนีไปก่อนเสมอ เขาจึงไม่ถูกจับกุม และอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถจับกุมตัวเขาได้ก็คือเขาไม่เคยสัมผัสกับเฮโรอีนด้วยตนเองเลย เขาจะมีลูกน้องที่คอยทำหน้าที่ขายเฮโรอีนให้กับเขา เขาจะเป็นบุคคลที่คอยตัดสินใจและสั่งการอยู่เบื้องหลัง เจ้าหน้าที่ DEA รู้ว่าเขาเป็นนักค้าเฮโรอีนชาวไนจีเรียรายใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เจ้าหน้าที่ DEA เชื่อว่า Napoleon Mavellous หรือ Alkapone เป็นผู้นำเข้าเฮโรอีนจำนวนมากเข้าไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2544

ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยได้เริ่มทำการสืบสวนพฤติการณ์ของ Napoleon Mavellous หรือ Alkapone กับพวก เพื่อที่จะจับกุมและทำลายเครือข่ายของเขาในกรุงเทพฯ

Napoleon Mavellous หรือ Alkapone มีลูกน้องเป็นจำนวนมาก สายลับไม่สามารถที่จะเข้าถึงตัวของเขาได้ เขาจะไม่ติดต่อกับคนที่เขาไม่รู้จัก เมื่อ DEA ส่งสายลับเข้าไปที่ร้านอาหารของเขา Alkapone จะไม่เจรจาเรื่องซื้อขายเฮโรอีนกับสายลับเหล่านี้ DEA จึงได้นำสายลับจากประเทศมาเลเซียมาทำงานในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นการร่วมมือกันระหว่าง DEA และเจ้าหน้าที่ตำรวจของไทย โดยเจ้าหน้าที่ที่เป็นสายลับคนดังกล่าวจะถูกส่งไปยังร้านอาหารของ Alkapone หลาย ๆ ครั้ง เมื่อสายลับไปที่ร้านอาหารนั้นบ่อยครั้ง สายลับก็กลายเป็นคนคุ้นเคยและมีโอกาสได้พบกับ Alkapone หลายครั้ง Alkapone ต้องการที่จะรู้จักกับผู้ซื้อเฮโรอีน แต่ Alkapone จะไม่ติดต่อกับผู้ซื้อที่เป็นสายลับโดยตรง เขาจะมอบหมายให้ลูกน้องเป็นผู้พบและเจรจากันกับสายลับ และเขาจะเป็นผู้กำหนดรูปแบบในการซื้อขายยาเสพติด ในครั้งนี้หนึ่งในคนอารักขาของ Alkapone เป็นผู้เจรจาขายเฮโรอีนให้แก่เจ้าหน้าที่สายลับ เจ้าหน้าที่สายลับจึงจำที่จะต้องทำให้ลูกน้องของ Alkapone เชื่อถือ รวมทั้งทำให้เกิดความมั่นใจและไว้วางใจ เจ้าหน้าที่สายลับจึงต้องแสดงว่าตนเป็นผู้ซื้อขายเฮโรอีน โดยแกล้งวางแผนให้เจ้าหน้าที่ DEA และเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยปลอมตัวเป็นผู้ขายเฮโรอีน โดยนำเฮโรอีนปลอมที่ทำจากปูนปลาสเตอร์ จำนวน 5 ยูนิต

มาขายให้แก่เจ้าหน้าที่สายลับ โดยที่ในการวางแผนซื้อขายเฮโรอีนปลอมในครั้งนี้ เจ้าหน้าที่สายลับได้ร้องขอให้คนอารักขาของ Alkapone ไปเป็นผู้คุ้มครองเจ้าหน้าที่สายลับในการซื้อขายเฮโรอีนปลอมในครั้งนี้ด้วย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ DEA เชื่อว่า หากลูกน้องของ Alkapone เห็นการซื้อขายเฮโรอีนปลอมในครั้งนี้แล้วก็จะกลับไปรายงานให้ Alkapone ทราบ และ Alkapone ก็เพิ่มความเชื่อถือในตัวเจ้าหน้าที่สายลับเพิ่มขึ้นว่าเป็นผู้ซื้อเฮโรอีนจริง

ต่อมาเมื่อแผนการดังกล่าวสำเร็จผล Alkapone ก็เพิ่มความมั่นใจในตัวเจ้าหน้าที่สายลับและตกลงที่จะซื้อขายเฮโรอีนด้วย จึงเป็นโอกาสให้เจ้าหน้าที่สายลับได้เจรจากับ Alkapone โดยตรง และได้ตกลงที่จะซื้อขายเฮโรอีนกัน

เมื่อมีการซื้อขายเฮโรอีนระหว่างเจ้าหน้าที่สายลับและ Alkapone เรียบร้อยแล้ว DEA ก็ได้ส่งเจ้าหน้าที่สายลับกลับไปยังร้านอาหารของ Alkapone โดยแผนการของ DEA ก็เพียงเพื่อต้องการตั้งข้อกล่าวหาแก่เจ้าหน้าที่สายลับ แต่ยังไม่จับกุม เนื่องจากทาง DEA ต้องการที่จะจับกุมตัวผู้บงการหลักและสมาชิกคนสำคัญในกลุ่ม จึงจะต้องทำให้กลุ่มของ Alkapone มั่นใจในตัวเจ้าหน้าที่สายลับมากขึ้นว่าพวกเขาไม่ใช่เจ้าหน้าที่ตำรวจ

เจ้าหน้าที่สายลับยังคงเจรจาซื้อเฮโรอีนจาก Alkapone อย่างลับ ๆ ต่อไป จน Alkapone เชื่อใจเจ้าหน้าที่สายลับมากขึ้นและได้เล่าถึงธุรกิจของเขาให้แก่เจ้าหน้าที่สายลับฟัง Alkapone ได้เล่าถึงการส่งเฮโรอีนเข้าไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาด้วย

แผนการของ DEA ได้ดำเนินต่อไป โดยเจ้าหน้าที่สายลับได้บอกกับ Alkapone ว่า จะขอซื้อเฮโรอีนจำนวน 1 ยูนิต เพื่อนำกลับไปให้ลูกค้าที่ประเทศมาเลเซีย ถ้าลูกค้าที่มาเลเซียชอบ ตนก็จะกลับมาเพื่อซื้อเฮโรอีนในจำนวนที่มากขึ้น

จนกระทั่งในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2545 DEA ได้นำเจ้าหน้าที่สายลับมาจากประเทศมาเลเซียมายังกรุงเทพฯ เพื่อมาพบกับ Alkapone เจ้าหน้าที่สายลับได้ติดต่อขอซื้อเฮโรอีนจำนวน 10 ยูนิต เป็นเงินราว 10,000 เหรียญสหรัฐ โดยผู้ซื้อจะต้องวางเงินมัดจำไว้ก่อนจำนวน 30% เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้ซื้อไม่ใช่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เนื่องจาก Alkapone เชื่อว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะไม่ยอมจ่ายเงินมัดจำก่อน ซึ่งเจ้าหน้าที่ DEA ได้ใช้มาตรการล่อซื้อโดยการยอมวางเงินมัดจำเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของเจ้าหน้าที่สายลับ ลูกน้องของ Alkapone ได้นำเจ้าหน้าที่สายลับไปยังอพาร์ทเมนต์ ซึ่งเป็นสถานที่เก็บซ่อนเฮโรอีน เพื่อไปรับเฮโรอีนจำนวน 1 ยูนิต ส่วนเฮโรอีนส่วนที่เหลือนั้น จะถูกนำมาส่งให้ที่ร้านอาหารของ Alkapone เมื่อ Alkapone ได้รับเงินแล้วก็จะให้ลูกน้องส่งมอบเฮโรอีนในส่วนที่เหลือ โดยลูกน้องของ Alkapone ได้เดินไปที่รถยนต์ของเจ้าหน้าที่สายลับพร้อมกับเจ้าหน้าที่สายลับและได้วางเฮโรอีนไว้ในรถยนต์ของเจ้าหน้าที่สายลับ ซึ่งใน

ขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้เข้าทำการจับกุม Alkapone รวมทั้งสมาชิกในกลุ่ม รวมทั้งตรวจยึดเฮโรอีนไว้ได้ทั้งหมด

จากตัวอย่างในคดีดังกล่าวข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า การนำเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษมาใช้ ในกรณีนี้ได้แก่การอำพราง โดยใช้สายลับเข้าไปทำการล่อซื้อยาเสพติดนั้น สามารถทำให้จับกุมเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดรายสำคัญได้

3.2 การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม (Controlled delivery)⁸

การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม หรือการจัดส่งภายใต้การควบคุม เป็นวิธีการสืบสวนอีกวิธีการหนึ่งในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการกับกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรม ซึ่งมีวิธีการซับซ้อน แบ่งแยกหน้าที่ การดำเนินงานเป็นอิสระ ยากแก่การหาพยานหลักฐานยืนยันถึงความสัมพันธ์ของกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมได้ ซึ่งการดำเนินการที่เป็นวิธีปกติ ก็ได้เพียงบุคคลของเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมในระดับล่างเท่านั้น ไม่อาจที่จะดำเนินการเกี่ยวกับตัวการที่สำคัญ หรือบุคคลที่มีหน้าที่สั่งการได้ ทำให้การปราบปรามไม่อาจได้ผลและประสบความสำเร็จได้ ประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศทางผ่านในการขนส่งยาเสพติดไปยังต่างประเทศที่สำคัญ เนื่องจากในอดีตเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดที่ใหญ่ที่สุดในบริเวณสามเหลี่ยมทองคำ การแพร่ระบาดของยาเสพติดไปยังต่างประเทศทำให้มีผลกระทบต่อประชาคมโลกทั้งทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ จึงได้มีความร่วมมือกันเพื่อการปราบปรามยาเสพติด แต่ประเด็นที่สำคัญคือ หากมีการจับกุมในประเทศโดยผู้ล่าเหยื่อยาเสพติดก็จะได้แต่บุคคลที่เป็นระดับปลายแถว แต่ระดับสั่งการหรือมีอำนาจบังคับบัญชาที่ไม่สามารถที่จะทำได้ การให้ยาเสพติดผ่านประเทศต่าง ๆ ไปยังจุดหมายปลายทางเพื่อการจับกุมระดับตัวการหรือผู้สั่งการที่สำคัญ จึงเป็นวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญมากกว่าการที่จะจับกุมระดับปลายแถว

วิธีการที่สำคัญของการปล่อยให้ยาเสพติดผ่านแดนของประเทศหนึ่งไปยังประเทศหนึ่งเรียกว่าการจัดส่งภายใต้การควบคุม (Controlled delivery)

การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม (CD.) เป็นมาตรการทางกฎหมายเพื่อปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งกำหนดไว้ในอนุสัญญาเวียนนาคอนเวนชัน 1988 ซึ่งประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีและมีผลตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2545

⁸ อรรถนพ ลิขิตจิตตะและคณะ, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 4 ,น.69-74.

3.2.1 ความหมายของการจัดส่งภายใต้การควบคุม (Controlled delivery)

การจัดส่งภายใต้การควบคุม (Controlled delivery) หมายถึง การติดตามการลักลอบขนส่งยาเสพติด เด็ก หญิง อาวุธสงคราม ธนบัตรปลอม เป็นต้น โดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ โดยรู้ว่าการกระทำความผิดเกิดขึ้นโดยการครอบครองของบุคคล แต่ไม่ดำเนินการจับกุม เนื่องจากการนำสิ่งผิดกฎหมายดังกล่าวเพื่อส่งให้ถึงมือผู้รับโดยจะมีลักษณะส่งออกไปยังต่างประเทศ หรือจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศในลักษณะกลับกัน

การดำเนินการตามวิธีการดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ตลอดเวลาเพื่อวัตถุประสงค์ในการจับกุมกลุ่มบุคคลขององค์กรที่ลักษณะเป็นเครือข่ายองค์กรอาชญากรรมโดยสิ่งของที่ควบคุมเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ต้องควบคุมโดยใกล้ชิดและต้องมีความระมัดระวังอย่างสูง

การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมหมายถึง การครอบครองชั่วคราวซึ่งยาเสพติด เพื่อส่งต่อแก่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับคำสั่งหรือการสะกดรอยติดตามของเจ้าพนักงาน ทั้งการส่งต่อนั้นให้รวมถึงการนำเข้าหรือส่งออกเพื่อการส่งต่อในหรือนอกราชอาณาจักรด้วย

3.2.2 การพิจารณาปัจจัยที่ใช้ในการจัดส่งภายใต้การควบคุม

เป็นการพิจารณาถึงปัจจัยที่มีความสำคัญของบุคคล พฤติการณ์ สภาพแวดล้อม ประการอื่นที่สำคัญคือ

ก. ข้อพิจารณาเริ่มต้น

- 1) การพิจารณาถึงบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจ
- 2) สิ่งของต้องห้ามที่จะต้องถูกยึด
- 3) ระยะเวลาดำเนินการก่อนที่จะยึดสิ่งของต้องห้าม
- 4) ปริมาณของสินค้าที่ถูกยึดและรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับสินค้า
- 5) ความเป็นไปได้ที่จะใช้สินค้าอื่นทดแทน เช่น สารอื่นแทนเฮโรอีน
- 6) การใช้เครื่องรับสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์และการสะกดรอยเป็นสิ่งที่จำเป็น

เพื่อช่วยเหลือในการจัดส่งภายใต้การควบคุม

ข. ข้อพิจารณาประการอื่น

- 1) ผู้ล่ำเลียงที่ถูกลงล่าวหาว่าร่วมด้าเนนการในการจัดส่งเพื่อให้ได้รับพยานหลักฐานในการต่อสู้กับบุคคลในระดับสูงขึ้นไปขององค์กร
- 2) การให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติการอำพรางในการสืบสวน
- 3) การใช้เครื่องมือดักจับสัญญาณติดตั้งในตัวสินค้าหรือผู้คอนเทนเนอร์
- 4) การใช้โทรศัพท์ดักฟังหรือเครื่องรับวิทยุเพื่อติดตั้งสำหรับใช้ในการช่วยเหลือทั้งก่อนและระหว่างการจัดส่งภายใต้การควบคุม
- 5) หลักการพื้นฐานในการปฏิบัติการสืบสวนและสะกดรอยติดตามที่มีความเป็นไปได้ในการพิสูจน์ทราบก่อนที่จะมีการจัดส่งและการได้รับพยานหลักฐานรับฟังได้และมีน้ำหนัก

3.2.3 วิธีการจัดส่งภายใต้การควบคุม

การจัดส่งภายใต้การควบคุมวิธีการที่สำคัญดังนี้

(1) การใช้เจ้าหน้าที่อำพรางเป็นผู้ถือสิ่งของต้องห้ามเช่น ยาเสพติดให้โทษ ซึ่งเป็นการควบคุมของเจ้าหน้าที่โดยตรง และมีเจ้าหน้าที่ระดับสั่งการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้น เพื่อให้มีการจัดส่งสิ่งของต้องห้ามไปยังจุดหมายปลายทาง ซึ่งจะมีการติดต่อกับผู้ซื้อในต่างประเทศโดยเจ้าหน้าที่ของประเทศนั้น โดยมีการวางแผนการของเจ้าหน้าที่ในต่างประเทศ (อาจจะมีการเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ที่ถือสิ่งของต้องห้ามหรือไม่ก็ได้)

วิธีการดังกล่าว มีความปลอดภัยในการรักษาส่งของต้องห้ามไม่ให้เกิดความสูญหายระหว่างการเดินทาง หรือหากมีความสูญหายเกิดขึ้นต้องพิจารณาถึงความประมาทเลินเล่อของเจ้าหน้าที่หรือไม่

อย่างไรก็ตาม การใช้เจ้าหน้าที่อำพรางในการถือสิ่งของต้องห้ามนั้น เจ้าหน้าที่ไม่ได้มีเจตนาในการกระทำความผิดและเป็นการอนุญาตตามกฎหมายในการให้ถือสิ่งของต้องห้าม จึงไม่มีความรับผิดทางอาญา

(2) การใช้สายลับเป็นผู้ถือสิ่งของต้องห้าม โดยการควบคุมของเจ้าหน้าที่ อาจเป็นผู้เคยอยู่ในกลุ่มอาชญากรรมและมีความสัมพันธ์ซึ่งได้รับความไว้วางใจ ซึ่งการใช้สายลับประเภทนี้ เจ้าหน้าที่จะเป็นผู้กำหนดบุคคลที่เป็นสายลับและต้องมีความไว้วางใจในการทำงานด้วย ซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องมีความระมัดระวังและควบคุมอย่างใกล้ชิดโดยเจ้าหน้าที่อาจจะเป็นผู้เข้าร่วมในการเดินทางไปกับสายลับในฐานะที่เป็นผู้ล่ำเลียงคนหนึ่งได้

(3) การใช้ผู้ที่กระทำความผิดเป็นผู้ถือสิ่งของต้องห้าม โดยมีการจับกุมผู้กระทำความผิดที่ถือสิ่งของต้องห้าม แต่เพื่อให้ได้ตัวการสำคัญในการกระทำความผิด เจ้าหน้าที่ได้มีการตกลงเพื่อให้ผู้กระทำความผิดถือสิ่งของต้องห้ามผ่านโดยการควบคุมของเจ้าหน้าที่

วิธีการดังกล่าวอาจมีปัญหของประเทศไทย เพราะการตกลงนั้นมีวัตถุประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดจะได้รับคือ การได้ลดโทษหรือได้รับสิทธิพิเศษบางประการ ในกรณีของต่างประเทศคือ การใช้วิธีการต่อรองคำรับสารภาพ ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีวิธีการนี้ใช้บังคับ การใช้วิธีการดังกล่าวจึงไม่สามารถกระทำได้

เหตุผลที่สำคัญประการหนึ่งคือ การที่ให้มีการนำสิ่งของต้องห้ามผ่าน โดยไม่ดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้องต้องห้าม เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบต้องรับผิดชอบในฐานะการปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

3.2.4 กฎหมายเรื่องการจัดส่งภายใต้การควบคุมที่ใช้บังคับในคดียาเสพติด

ในเรื่องการจัดส่งภายใต้การควบคุมกฎหมายที่ให้อำนาจคือ

1) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 เป็นการบัญญัติให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 เป็นเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น ไม่รวมสิ่งของต้องห้ามกฎหมายประการอื่นใด

บทบัญญัติของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขอนุญาตให้มีการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย และมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ทางราชการได้⁹ ซึ่งการใช้วิธีการจัดส่งภายใต้การควบคุม การที่จะนำยาเสพติดส่งออก หรือนำเข้าในประเทศหรือผ่านประเทศต้องมีขออนุญาตจากรัฐมนตรีก่อน จึงจะกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนั้นยังให้มีการผลิต นำเข้า หรือส่งออก ซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 2 ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการได้¹⁰ และกรณีการให้ใบอนุญาตในการผลิต นำเข้า

⁹พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง

¹⁰พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง

ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 3¹¹ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวเป็นเรื่องการควบคุมกรณีการนำเข้าหรือส่งออกต่างประเทศเป็นหลัก

2) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550 มาตรา 8 ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานผู้ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย มีอำนาจครอบครอง หรือให้มีการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมทั้งในและนอกราชอาณาจักรเพื่อการสืบสวน ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดได้ บทบัญญัติในมาตรานี้ได้ให้ความหมายของคำว่า การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมไว้ด้วยว่า หมายถึง การครอบครองชั่วคราว ซึ่งยาเสพติดเพื่อส่งต่อแก่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ คำสั่ง หรือการ ละครอยติดตามของเจ้าพนักงาน ในการส่งต่อนั้นรวมถึงการนำเข้าหรือส่งออกเพื่อการส่งต่อใน หรือนอกราชอาณาจักรด้วย ส่วนการขออนุญาต การอนุญาต การครอบครอง ระยะเวลาในการ ครอบครองหรือการให้มีการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550 ผู้ที่มีอำนาจอนุญาต คือ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือเลขาธิการ ป.ป.ส. และการครอบครองยาเสพติดภายใต้การ ควบคุมตามกฎหมายฉบับนี้จะรวมถึงการครอบครองยาเสพติดภายในประเทศด้วย มิใช่เป็นกรณี การขออนุญาตเพื่อการนำเข้าหรือส่งออกยาเสพติดเพียงอย่างเดียวตามพระราชบัญญัติยาเสพติด ให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 เท่านั้น

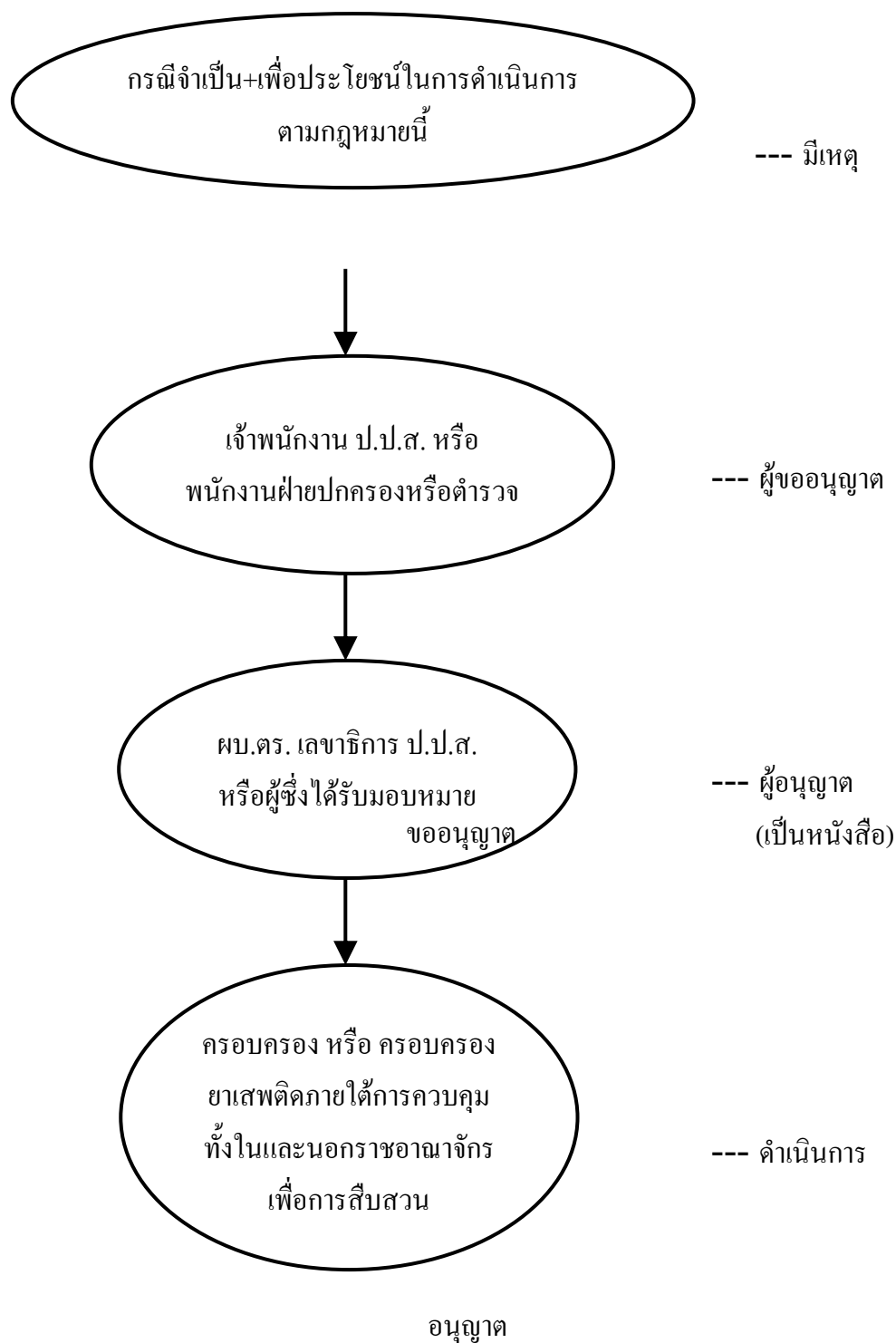
สำหรับสิ่งของต้องห้ามตามกฎหมายประเภทอื่น เช่น หูยิงและเด็ก สินค้า ต้องห้ามตามกฎหมาย อาวุธสงคราม ในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายบัญญัติให้มีขออนุญาต ดำเนินการ นำสิ่งของต้องห้ามตามกฎหมายเพื่อควบคุมโดยเจ้าหน้าที่จัดส่งให้กับผู้รับสิ่งของ ต้องห้ามตามกฎหมาย

ดังนั้น ในปัจจุบันมีเพียงยาเสพติดประเภทเดียวเท่านั้นที่มีการขออนุญาตให้ ส่งออก นำเข้ายาเสพติดได้ เฉพาะในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการคือ การดำเนินการ ปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะเครือข่ายโยงใยระหว่างประเทศต่าง ๆ ซึ่งปัญหายาเสพติดเป็นภัยคุกคามกับนานาประเทศทั่วโลก

เพื่อความเข้าใจในขั้นตอนการขออนุญาตการครอบครองยาเสพติดภายใต้การ ควบคุม จึงขอแสดงแผนผังไว้ดังนี้

¹¹พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง

ขั้นตอนการขออนุญาต
การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม (CONTROL DELIVERY)
ตามพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 8

3.2.5 การตรวจสอบการใช้อำนาจ

สรุปการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ได้ดังนี้

3.2.5.1 การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมตามพระราชบัญญัติวิธี

พิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550

แยกพิจารณาได้เป็น 2 กรณี

1) การตรวจสอบก่อนการใช้อำนาจ

ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2551 มาตรา 8 กำหนดว่า การใช้อำนาสดังกล่าวจะต้องได้รับการรับรองจากผู้บังคับบัญชาก่อน โดยถ้าเป็นเจ้าพนักงานตำรวจให้ยื่นคำขออนุญาตต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ กรณีเป็นเจ้าพนักงานอื่นให้ยื่นคำขอต่อเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจะพิจารณาจากเหตุผลและความจำเป็น

2) การตรวจสอบภายหลังการใช้อำนาจ

หลังจากได้รับอนุญาตแล้วเจ้าพนักงานผู้ได้รับอนุญาตต้องรายงานผลการดำเนินการทั้งกรณีสำเร็จและไม่สำเร็จตามที่ได้รับอนุญาต กรณีการส่งยาเสพติดออกไปนอกราชอาณาจักรให้รายงานเมื่อได้รับรายงานผลจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานประเทศปลายทาง กรณีการรายงานผลในเรื่องการใช้อำนาจการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะยาเสพติดถือเป็นสิ่งผิดกฎหมายและในขณะเดียวกันถ้ามีจำนวนมากก็มีมูลค่ามหาศาล ซึ่งอาจจะเป็นโอกาสให้เจ้าหน้าที่แสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ง่าย

3.2.5.2 การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมตามพระราชบัญญัติ

ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545

การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมตามกฎหมายฉบับนี้เป็นกรณีการนำเข้าจากต่างประเทศหรือส่งออกไปต่างประเทศหรือผ่านประเทศ มีการตรวจสอบก่อนการใช้อำนาจโดยกำหนดให้เจ้าพนักงานต้องขออนุญาตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขก่อน

เกี่ยวกับการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมนั้น ผู้เขียนมีความเห็น 2 ประการ ดังนี้

ประการแรก ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการครอบครองหรือจัดให้มีการดำเนินการครอบครองไว้ในกฎกระทรวงซึ่งออกตามความใน

มาตรา 8 วรรคท้ายนั้น ควรกำหนดขอบเขตในการปฏิบัติหน้าที่และควบคุมการดำเนินการอย่างเข้มงวดรัดกุม เพื่อมิให้ยาเสพติดรั่วไหลถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด ด้วยเหตุผล 3 ข้อ กล่าวคือ

ข้อ 1 เพื่อให้วิธีการดังกล่าวเป็นที่น่าเชื่อถือและทำให้พยานหลักฐานที่ได้มามีน้ำหนักมาก

ข้อ 2 เพื่อมิให้เจ้าพนักงานใช้อำนาจไปในทางก่อกวนประชาชนและเป็นการสร้างหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

ข้อ 3 เพื่อมิให้เจ้าพนักงานแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการปฏิบัติหน้าที่

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ข้อ 11 (3) โดยอนุสัญญาดังกล่าวได้กำหนดรูปแบบของการส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุมไว้ ดังนั้นในการร่างกฎกระทรวงจึงน่าจะนำอนุสัญญาดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งรูปแบบของ CD ตามอนุสัญญามีดังนี้

(1) การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุมโดยใช้สารอื่นทดแทน (Institution Controlled Delivery)

การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม โดยใช้สารอื่นทดแทน (Institution Controlled Delivery) หรือที่เรียกว่า Clean Controlled Delivery คือ การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุมที่ใช้สารอื่นที่มีลักษณะคล้ายยาเสพติดมาแทน อาจแทนบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้ ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับฐานความผิดและองค์ประกอบของฐานความผิดแต่ละประเทศ โดยเฉพาะประเทศปลายทาง (Destination Country)

เหตุผลที่ต้องใช้สารอื่นทดแทนเพราะการส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุมเป็นมาตรการที่เสี่ยงต่อการที่จะสูญเสียยาเสพติดหากผู้กระทำความผิดรู้ถึงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานทำให้ผู้กระทำความผิดไหวตัวทัน ดังนั้น การทำ CD จึงต้องระมัดระวังอย่างมาก นอกจากนั้น การทำ CD จะต้องใช้กำลังเจ้าพนักงานจำนวนมากทำให้ขาดความคล่องตัว เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติจึงไม่นิยมใช้เว้นแต่กรณีจำเป็นเท่านั้น

จากการศึกษาพบว่า การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุมโดยใช้สารอื่นทดแทนนิยมมากในประเทศที่กฎหมายเอื้ออำนวย เช่น ประเทศออสเตรเลีย ประเทศอังกฤษ โดยเฉพาะประเทศอังกฤษมีนโยบายในการใช้ CD ทุกคดี

(2) การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุมโดยใช้สารแท้จริง (Live Controlled Delivery)

การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุมโดยใช้สารแท้จริง (Live Controlled Delivery) หมายถึง การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุมโดยมิได้สับเปลี่ยนสารอื่นทดแทน กล่าวคือ ใช้สารเดิมทั้งหมด ด้วยเหตุผลประการแรกว่า กฎหมายภายในประเทศนั้นไม่เปิดช่องให้มีการส่งมอบยาเสพติดแบบใช้สารอื่นทดแทนได้ หรือเหตุผลประการที่สองว่า ลักษณะการค้ายาเสพติดไม่เปิดโอกาสให้มีการใช้สารอื่นทดแทนได้ เช่น เรื่องของเวลา บางครั้งการสืบทราบของเจ้าพนักงานอยู่ในเวลาจำกัดและจะต้องปล่อยให้ยาเสพติดนั้นเคลื่อนย้ายไปตามปกติ หากกักไว้หรือเปลี่ยนสารอื่นแทนจะเป็นที่ต้องสงสัย หรือเรื่องของวิศุขซ้อนบางครั้งอาจวิศุขซ้อนยาเสพติดมาในวัตถุประสงค์ซึ่งหายากหรือเปลี่ยนสารอื่นทดแทนได้ยาก เช่น วิศุขซ้อนยาเสพติดไว้ในวัตถุประสงค์โบราณ หรือเรื่องการระมัดระวังตัวของผู้ค้ายาเสพติด บางกรณีกลุ่มนักค้ายาเสพติดค่อนข้างระมัดระวังตัวสูงคอยตรวจสอบการติดตามเจ้าพนักงานอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ยากแก่การนำสารอื่นมาแทนเพราะอาจเป็นที่สงสัยได้

กล่าวโดยสรุป การจะเลือกใช้วิธีใดก็ตามขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของหลักเกณฑ์ไว้ในกฎกระทรวง โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและประโยชน์ที่ควรจะได้รับเป็นสำคัญ

ประการที่ 2 สำหรับมาตรการควบคุมนั้น ผู้เขียนเห็นว่ามาตรา CD เป็นมาตรการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ถ้าไม่มีการควบคุมที่ดีพอ เพราะเจ้าพนักงานอาจใช้เป็นข้ออ้างในการเข้าร่วมกับกลุ่มนักค้ายาเสพติดและปล่อยให้ยาเสพติดออกสู่ตลาดซึ่งมาตรการสากลที่ใช้ในปัจจุบันมี 2 วิธีคือ การควบคุมโดยฝ่ายบริหาร และการควบคุมโดยฝ่ายตุลาการ

(1) การควบคุมโดยฝ่ายบริหาร

การควบคุมโดยฝ่ายบริหารเป็นมาตรการที่หลายประเทศนำไปใช้ในการสืบสวนโดยวิธีการ CD ในกรณีที่ไม่ซับซ้อน หรือไม่เสี่ยงอันตราย หรือไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน เช่น ประเทศออสเตรเลีย เจ้าหน้าที่ผู้จะใช้มาตรการ CD โดยใช้สารอื่นทดแทนจะต้องขออนุญาตต่อผู้บริหารระดับ Branch Commander แต่ถ้าทำ CD โดยไม่ใช้สารอื่นทดแทนซึ่งถือเป็นการเสี่ยงจะต้องได้รับอนุญาตจาก The Regional หรือ Deputy Regional Commander เป็นต้น

(2) การควบคุมโดยอำนาจตุลาการ

การควบคุมโดยอำนาจตุลาการใช้ในประเทศที่ค่อนข้างเคร่งครัดต่อการมอบอำนาจให้แก่เจ้าพนักงานนอกเหนืออำนาจปกติ หรือในกรณีที่อนุญาตให้เจ้าพนักงานเข้าไปร่วมในการดำเนินการกับฝ่ายนักค้า เช่น ประเทศฝรั่งเศส เจ้าหน้าที่ผู้จะใช้มาตรการ CD

จะต้องขออนุมัติต่ออัยการพร้อมรายละเอียดในการดำเนินการ และเมื่อศาลได้รับข้อมูลแล้วจะต้องส่งข้อมูลไปยังหน่วยงานกลางในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น

มาตรา 8 ใช้มาตรการควบคุมโดยฝ่ายบริหาร ผู้ที่อนุญาตให้ใช้ CD คือ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ได้รับมอบหมาย แล้วแต่กรณี ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าหากนำมาตราการควบคุมโดยอำนาจตุลาการ มาใช้กับการทำ CD ที่มีลักษณะซับซ้อน หรือการทำ CD นอกราชอาณาจักร โดยให้พนักงานอัยการและศาลเข้ามารับรู้หรือมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเหมือนกับประเทศฝรั่งเศสก็น่าจะเหมาะสมและทำให้พยานหลักฐานมีความแน่นหนาและมีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

3.2.6 ความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดส่งภายใต้การควบคุม

ลักษณะสำคัญของการจัดส่งภายใต้การควบคุมเป็นการส่งสิ่งของต้องห้ามตามกฎหมายผ่านแดนจากประเทศต้นทางไปยังประเทศจุดหมายปลายทาง หรือมีการผ่านแดนของประเทศอื่น ๆ ในลักษณะเป็นทางผ่าน (เป็นการเดินทางที่มีการเปลี่ยนเที่ยวบิน) ก่อนจะถึงจุดหมายปลายทาง โดยมีการประสานความร่วมมือของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผ่านแดน เพื่อให้การจัดส่งภายใต้การควบคุมเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การประสานความร่วมมือจะเป็นในลักษณะของหน่วยงานที่มีหน้าที่ประสานงานมาโดยตรง เนื่องจากการปฏิบัติเป็นความลับและต้องมีความปลอดภัยในการปฏิบัติการสูง วิธีการที่จะให้มีการผ่านจึงต้องให้ขั้นตอนการปฏิบัติลดน้อยและมีผู้รู้การปฏิบัติน้อยที่สุด

การที่จะให้การจัดส่งภายใต้การควบคุมบรรลุผลสำเร็จ ต้องมีการทำข้อตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคีระหว่างประเทศต่าง ๆ เพื่อให้ความร่วมมือเป็นไปตามกรอบของข้อตกลง รวมทั้งพยานหลักฐานที่ได้จากการสืบสวนสามารถนำไปเป็นพยานหลักฐานเพื่อลงโทษกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมได้ ซึ่งต้องมีความเท่าเทียมกันในอำนาจอธิปไตยของทุกประเทศ ภายใต้กฎหมายของแต่ละประเทศที่มีบทบัญญัติการจัดส่งภายใต้การควบคุมที่ชัดเจน แต่ต้องไม่ขัดต่อสิทธิพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศด้วย

3.2.7 ตัวอย่างคดีที่มีการใช้วิธีการจัดส่งภายใต้การควบคุม

คดีนายโคโทรนี อาลโด

เจ้าหน้าที่ตำรวจประเทศแคนาดาสืบทราบว่า นายโคโทรนี อาลโด เป็นผู้ต้องสงสัย มีพฤติกรรมเป็นผู้ค้ายาเสพติด จึงให้เจ้าหน้าที่อำพรางตัวเข้าไปในกลุ่มดังกล่าวจนนายโคโทรนี อาลโด ไขว่คว้าใจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่อำพรางคือ ส.ต.ท.นีโน เดินทางเข้ามารับยาเสพติดที่ นายโคโทรนี อาลโด จะติดต่อซื้อจากผู้จัดหาเสพติดเฮโรอีนในประเทศไทย โดยนายโคโทรนี อาลโดได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2536 และ ส.ต.ท. นีโน ได้รับเงิน ค่าใช้จ่ายจากนายโคโทรนี อาลโด ให้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2536 และเจ้าหน้าที่ตำรวจแคนาดาได้ร่วมมือกับตำรวจปราบปรามยาเสพติดแคนาดา ร่วมสืบ พฤติกรรมนายโคโทรนี อาลโด และกลุ่มผู้จัดหาเสพติดในประเทศไทย จากการสืบสวน สะกตรอยพบว่า นายโคโทรนี อาลโด ได้พบกับนายเล็ก ไม่ทราบนามสกุล และนายจอห์น ไม่ทราบ นามสกุลและสัญชาติ หลังจากนั้นกลุ่มของบุคคลดังกล่าวได้พบปะพูดคุยกับส.ต.ท.นีโน เพื่อให้ นายเล็กและนายจอห์นจัดหาเสพติดให้แก่ ส.ต.ท.นีโน เพื่อขนเฮโรอีนไปที่ประเทศแคนาดา จัดส่งให้นายโคโทรนี อาลโด ซึ่งเดินทางกลับประเทศแคนาดาเพื่อรอรับเฮโรอีนดังกล่าว

คดีนี้เป็นคดีระหว่างองค์การอาชญากรรมระหว่างประเทศไทยกับประเทศแคนาดา ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่จากประเทศแคนาดาและเจ้าหน้าที่จากประเทศ ไทย ได้แก่ กองบัญชาการตำรวจป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ร่วมมือกันในการ สืบสวน สะกตรอยพฤติกรรมและการดำเนินการทางกฎหมายโดยอาศัยมาตรการสมคบ ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จนสามารถจับกุมนักค้ายาเสพติดในประเทศไทยได้ มีความร่วมมือในการปราบปรามนักค้า ในต่างประเทศโดยการอำนวยความสะดวกในการติดต่อขอตัวอย่างเฮโรอีนกลับไปประเทศ แคนาดาจากสำนักงานอาหารและยาเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการจับกุมผู้กระทำความผิดในประเทศ แคนาดา จนสามารถจับกุมนายโคโทรนี อาลโด กับพวก ซึ่งเป็นกลุ่มนักค้ายาเสพติดรายสำคัญของ ประเทศแคนาดาได้ด้วย

จะเห็นได้ว่า จากความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ทั้งสองประเทศ ทำให้สามารถ ดำเนินการจับกุมและดำเนินคดีกับกลุ่มนักค้ายาเสพติดได้สำเร็จ มีผลทำให้องค์การอาชญากรรม เกี่ยวกับยาเสพติดองค์กรหนึ่งไม่สามารถขยายอิทธิพลจากเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติดได้

3.3 การดักฟัง (Wiretapping)

ในการสืบสวนเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานในการดำเนินคดีอาชญากรรมนั้น นอกจากการอำพรางและการส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุมแล้ว อาจจะต้องใช้เทคนิคอื่นประกอบ เช่น การดักฟังทางโทรศัพท์

การดักฟังหมายถึง การลอบฟังการสนทนาด้วยเครื่องมือ อิเล็กทรอนิกส์ ในลักษณะที่เป็นการดักฟังการสื่อสารทางโทรศัพท์ที่บุคคลอื่นมีถึงกันโดยมิได้รับความยินยอมจากคู่สนทนา นั้น ซึ่งการดักฟังไม่จำเป็นจะต้องดักฟังเฉพาะโทรศัพท์เท่านั้น แต่ในความหมายที่แท้จริงการดักฟังเป็นการดำเนินการเพื่อให้ล่วงรู้ข้อมูลของบุคคลโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารซึ่งส่งทางสายหรือคลื่นแม่เหล็กอื่น ๆ อาจจะเป็นข้อมูลที่ส่งทางอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ โทรพิมพ์ หรือการลักลอบดักฟังคลื่นที่ส่งไปในอากาศเพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

ในอดีตประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องการดักฟังในเรื่องเกี่ยวกับการปราบปรามอาชญากรรมที่ชัดเจน เนื่องจากการกระทบสิทธิส่วนบุคคลตามรัฐธรรมนูญ แต่จะมีบทบัญญัติของกฎหมายบางฉบับที่ให้อำนาจไว้แต่ก็เพื่อความมั่นคงของประเทศเท่านั้น

3.3.1 กฎหมายเกี่ยวกับการดักฟังที่ใช้บังคับในประเทศไทย

1. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

มาตรา 46 บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเป็นหนังสือจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชีข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นก็ได้อีก

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ศาลจะสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นคำขอดำเนินการโดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ทั้งนี้ให้อนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน

เมื่อศาลได้สั่งอนุญาตตามความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ผู้เกี่ยวข้องกับบัญชีข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามคำสั่งดังกล่าว จะต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้”

ในกฎหมายฟอกเงินการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจำกัดเพียงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงินเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ที่ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งเกี่ยวกับมูลฐานความผิด 11 มูลฐาน คือ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดความผิดเกี่ยวกับเพศที่เกี่ยวกับหญิงและเด็กเพื่อการค้าประเวณี ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกทรัพย์หรือฉ้อโกงทรัพย์ที่เกี่ยวกับสถาบันการเงิน ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ (คอร์รัปชั่น) ความผิดเกี่ยวกับกรรโชกหรือรีดเอาทรัพย์โดยอาศัยอำนาจอั้งยี่หรือช่องโจร (กลุ่มองค์กรอาชญากรรม) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ความผิดเกี่ยวกับการพนัน ความผิดเกี่ยวกับค้ำมนุษย์และความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การดำเนินการเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น มีลักษณะดังนี้

- 1) ต้องมีการดำเนินการสั่งให้ตรวจสอบทรัพย์สินของบุคคลที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร บัญชี หรือคอมพิวเตอร์แล้ว หรือมีบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลข่าวสาร บัญชี หรือคอมพิวเตอร์ที่มีความสัมพันธ์กับผู้ที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สินนั้น หรือ
- 2) มีเหตุอันควรเชื่อว่าการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ก็สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารบัญชี หรือคอมพิวเตอร์ได้
- 3) ต้องได้รับมอบหมายจากเลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยยื่นต่อศาลแพ่ง ซึ่งต้องมีพยานหลักฐานสนับสนุนเพียงพอให้เข้าเหตุอันควรเชื่อ
- 4) ศาลแพ่งเป็นผู้อนุญาตในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร บัญชี หรือคอมพิวเตอร์ ครั้งละไม่เกิน 90 วัน
- 5) ข้อมูลข่าวสาร บัญชี หรือคอมพิวเตอร์ ที่ได้รับสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในศาลได้

2. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551

มาตรา 30 บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใดซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อสารสนเทศอื่นใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับอนุมัติเป็นหนังสือจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลอาญา หรือศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาซึ่งเอกสาร

หรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าวก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับประธานศาลฎีกา

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิอื่นใด ประกอบกับเหตุผลและความจำเป็น ดังต่อไปนี้

(1) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดหรือจะมีการกระทำความผิดฐานความผิด

(2) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานความผิด จากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

(3) ไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลสั่งอนุญาตได้คราวละเก้าสิบวัน โดยจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ และให้ผู้เกี่ยวข้องกับเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารตามคำสั่งดังกล่าวให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้ ภายหลังจากที่มีคำสั่งอนุญาต หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเหตุผลความจำเป็นไม่เป็นไปตามที่ระบุหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งอนุญาตได้ตามที่เห็นสมควร

ในการดำเนินการตามคำสั่งของศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจร้องขอให้บุคคลใดช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ได้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกรายละเอียดผลการดำเนินการนั้น และให้ส่งบันทึกนั้นไปยังศาลที่มีคำสั่งโดยเร็ว

บรรดาเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ได้มาตามวรรคหนึ่ง ให้เก็บรักษาหรือใช้ประโยชน์ในการสืบสวนและใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีความผิดฐานความผิดเท่านั้น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด”

พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการให้ได้มาซึ่งเอกสารข้อมูลข่าวสารซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสารสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยการขออนุญาตจากศาล ซึ่งศาลจะอนุญาตได้คราวละไม่เกิน 90 วัน แต่บรรดาข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจะสามารถใช้เป็นประโยชน์ในการสืบสวนและใช้เป็นพยานหลักฐานเฉพาะในความผิดฐานความผิดเท่านั้น

3. พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

มาตรา 25 บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใดซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์

โทรนิส หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้ เพื่อประโยชน์ ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษซึ่งได้รับอนุมัติจากอธิบดีเป็นหนังสือ จะยื่นคำขอต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวก็ได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิอื่นใดประกอบกับเหตุผลและความจำเป็นดังต่อไปนี้

(1) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดหรือจะมีการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ

(2) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษจากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

(3) ไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวันโดยกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ และให้ผู้เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารในสิ่งสื่อสารตามคำสั่งดังกล่าวจะต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นไปตามข้อห้ามในมาตรานี้ ภายหลังที่มีคำสั่งอนุญาตหากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเหตุผลความจำเป็นไม่เป็นไปตามที่ระบุหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาอาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งอนุญาตได้ตามที่เห็นสมควร

เมื่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตแล้วให้รายงานการดำเนินการให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาทราบ

บรรดาข้อมูลข่าวสารที่ได้มาตามวรรคหนึ่ง ให้เก็บรักษาเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษซึ่งได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่ง และให้ใช้ประโยชน์ในการสืบสวนหรือใช้เป็นพยานหลักฐานเฉพาะในการดำเนินคดีพิเศษดังกล่าวเท่านั้น ส่วนข้อมูลข่าวสารอื่นให้ทำลายเสียทั้งสิ้น ทั้งนี้ ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการคดีพิเศษ กำหนด”

เนื่องจากข้อมูลข่าวสารที่ได้มาตามมาตรา 25 ดังกล่าว เป็นข้อมูลข่าวสารที่มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ และการได้มาก็ต้องเป็นไปตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ มาตรา 26 จึงกำหนดห้ามมิให้บุคคลใดเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ได้มาดังกล่าวแล้ว เว้นแต่เป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษซึ่งได้รับอนุญาตตามมาตรา 25 และเป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมายหรือตามคำสั่งศาล ทั้งนี้ ผู้ฝ่าฝืนมีความผิดและได้รับโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 39 ด้วย

3.3.2 การดักฟังตามกฎหมายยาเสพติด

ในคดียาเสพติดนั้น มีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545 บัญญัติไว้ คือ

มาตรา 14 จัตวา บัญญัติว่า ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่า เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใดซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าพนักงานซึ่งได้รับอนุมัติจากเลขาธิการเป็นหนังสือจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าพนักงานได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิอื่นใดประกอบกับเหตุผลและความจำเป็นดังต่อไปนี้

- (1) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดหรือจะมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- (2) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว
- (3) ไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน โดยกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ และให้ผู้เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารในสิ่งสื่อสารตามคำสั่งดังกล่าวจะต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้ ภายหลังที่มีคำสั่งอนุญาต หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเหตุผลความจำเป็นไม่เป็นไปตามที่ระบุหรือพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาอาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งอนุญาตได้ตามที่เห็นสมควร

เมื่อเจ้าพนักงานได้ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตแล้ว ให้รายงานการดำเนินการให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาทราบ

บรรดาข้อมูลข่าวสารที่ได้มาตามวรรคหนึ่ง ให้เก็บรักษาและใช้ประโยชน์ในการสืบสวนและใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีเท่านั้น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

กฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจในการดักฟังสื่อที่ส่งทางโทรศัพท์ ไปรษณีย์ โทรเลข เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศใด ซึ่งเป็นการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และรวมถึงคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นการยกเว้นหลักการในพระราชบัญญัติ

ว่าด้วยอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ที่มีการห้ามดักจับข้อมูลที่มีการส่งผ่านข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์ เฉพาะการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งไม่ใช่ทุกฐานความผิด แต่เป็นการกำหนดเฉพาะฐานความผิดที่สำคัญซึ่งไม่รวมความผิดฐานเสพ ครอบครอง โดยเน้นหนักไปในเรื่องของลักษณะข่าวยานที่สำคัญ มีการรวมตัวเป็นองค์กรอาชญากรรม

การร้องขอให้มีการดักฟังเป็นการร้องขอจากเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจจับกุมเกี่ยวกับความผิดยาเสพติดโดยต้องรวบรวมพยานหลักฐาน พฤติการณ์แห่งคดี ประวัติบุคคล ความสัมพันธ์ของกลุ่มข่าวยานหรือองค์กรต่อเลขาธิการ ป.ป.ส. เพื่ออนุมัติให้มีการดักฟัง และต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ซึ่งต้องเสียให้กับหน่วยงานบริการทางโทรศัพท์ ในการติดตั้งเครื่องรับสัญญาณทางโทรศัพท์หรือที่ส่งทางอื่นใด กำหนดระยะเวลา โดยเลขาธิการ ป.ป.ส. จะกลั่นกรองข้อมูลเอกสารที่มีการร้องขอก่อนที่จะอนุมัติ

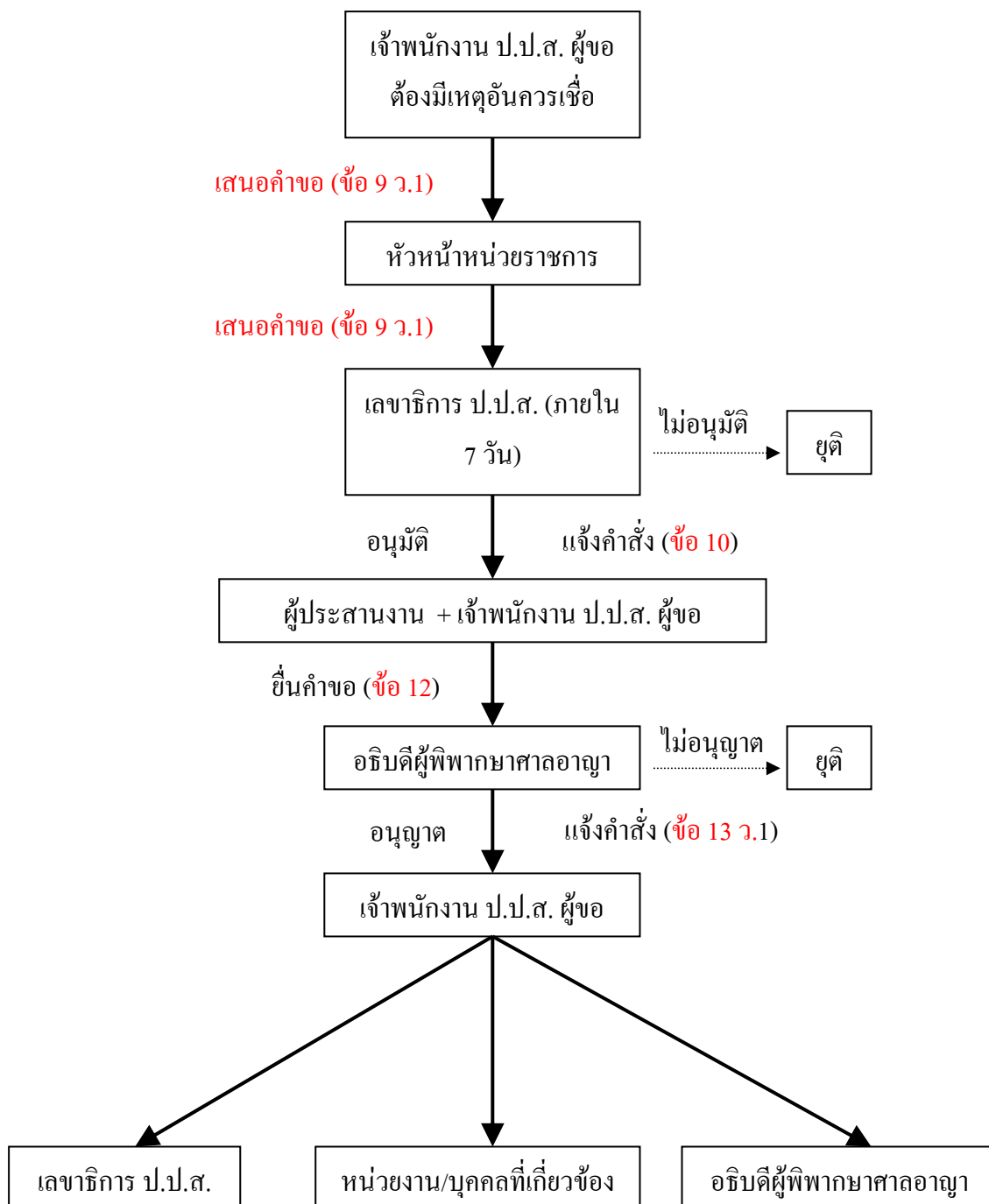
เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว เจ้าหน้าที่ที่ร้องขอก็ต้องไปดำเนินการร้องขอต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาเพื่ออนุญาตให้ดักฟัง ซึ่งการอนุญาตก็คงพิจารณาจากความเห็นในการอนุมัติของเลขาธิการ ป.ป.ส. อย่างไรก็ตาม การอนุญาตให้ดักฟังเป็นระยะเวลาเท่าไรเป็นดุลพินิจของอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาในการสั่งซึ่งอาจสั่งให้ตามคำร้องขอและตามระยะเวลาที่กฎหมายให้สูงสุด ไม่เกิน 90 วัน และเมื่อครบกำหนดระยะเวลาแล้ว หากการสืบสวนยังไม่ประสบผลสำเร็จ เจ้าหน้าที่ผู้ร้องขอก็ร้องขอต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาอนุญาตอีกเป็นคราว ๆ ไป แต่ไม่เกินคราวละ 90 วัน โดยอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาอาจอนุญาตให้น้อยกว่าที่ร้องขอมาได้

ข้อมูลที่ได้จากการเข้าถึงข้อมูลจะมีการเก็บรักษาและใช้ประโยชน์ในการสืบสวนในทางคดีและเป็นพยานหลักฐานในศาล โดยสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นหน่วยงานกลางในการเก็บรักษาข้อมูลเพื่อประโยชน์แห่งกฎหมายฉบับนี้ นอกจากนั้นในกฎหมายได้บัญญัติให้มีระเบียบในการดำเนินตามมาตรานี้ไว้ โดยได้กำหนดเป็นระเบียบคณะกรรมการ ซึ่งได้มีการร่างเป็นระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการได้มา การใช้ประโยชน์และการเก็บรักษาข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2545

กฎหมายฉบับนี้ มีลักษณะที่มีการพัฒนาให้มีความก้าวหน้าทันกับเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถยับยั้งอาชญากรรมที่มีลักษณะเครือข่าย องค์กรอาชญากรรม โดยอาศัยเทคโนโลยีที่ล้ำสมัย ในการรวบรวมพยานหลักฐาน และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมแห่งคดี ทำให้สามารถปราบปรามอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้

เพื่อความเข้าใจในขั้นตอนการขออนุญาตดักฟัง จึงขอแสดงแผนผังไว้ดังนี้

แผนผังแสดงขั้นตอนการปฏิบัติในการยื่นคำขออนุญาตดักฟัง (Wiretapping)

3.3.3 การตรวจสอบการใช้อำนาจ

การตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่แยกพิจารณาได้ 2 กรณี คือ

1) การตรวจสอบก่อนการใช้อำนาจ

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545 มาตรา 14 จัตวา กำหนดให้เจ้าพนักงานจะต้องได้รับอนุมัติเป็นหนังสือจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดก่อน จากนั้นจึงมายื่นคำขอต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาพิจารณาอนุญาต การจะมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่นั้น อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาจะใช้ดุลพินิจพิจารณาจากพยานหลักฐาน เหตุผลและความจำเป็นในการใช้อำนาจดังกล่าว ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบควบคุมก่อนที่จะมีการใช้อำนาจ

2) การตรวจสอบภายหลังการใช้อำนาจ

เมื่อเจ้าพนักงานได้ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตแล้วจะต้องรายงานให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาทราบถึงผลการดำเนินการดังกล่าว ซึ่งหากภายหลังที่มีคำสั่งอนุญาตแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าเหตุผลความจำเป็นเปลี่ยนแปลงไป อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาก็อาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งที่อนุญาตได้ตามที่เห็นสมควร

จะเห็นได้ว่าในกฎหมายแต่ละฉบับส่วนใหญ่แล้วจะมีมาตรการในการตรวจสอบทั้งก่อนและหลังการใช้อำนาจ ทั้งเพื่อเป็นการป้องกันการใช้อำนาจที่อาจจะกระทำโดยมิชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่เนื่องจากเป็นกฎหมายคนละประเภทรูปแบบและวิธีการจึงแตกต่างกันออกไปตามที่กฎหมายกำหนด

3.3.4 หน่วยงานที่มีการดักฟัง

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายแต่ละฉบับ ก็ยังไม่อาจยืนยันได้ว่ามีหน่วยงานใดที่จะมีการดักฟังที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ การดักฟังอาจเป็นมาตรการหนึ่ง เพื่อให้ได้พยานหลักฐาน แม้แต่ในเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคง การต่อต้านข่าวกรอง ก็มีกระบวนการหาข่าวโดยเฉพาะและเทคนิคที่ได้ฐานข่าวที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ข่าวและสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นโดยดำเนินการเป็นการลับ

อย่างไรก็ตาม วิธีการดักฟังก็น่าจะมีการใช้เพื่อแสวงหาพยานหลักฐาน แต่ไม่ได้มีการนำหลักฐานที่ได้จากการดักฟังมาใช้ในการพิจารณาคดีของศาล เพราะบทบัญญัติของกฎหมายไม่อนุญาตให้ดำเนินการได้และเป็นการขัดต่อกฎหมาย การได้หลักฐานจากการดักฟัง เจ้าหน้าที่

จะต้องดำเนินสืบสวนในทางอื่นเพื่อยืนยันว่า มีการกระทำความผิดหรือมีการร่วมกระทำความผิดของกลุ่มเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพยานแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง แม้ว่าจะเป็นการดำเนินการที่มีข้อบกพร่องก็ตาม แต่ถ้าพิจารณาในแง่ของการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมก็มีความจำเป็นที่ต้องใช้วิธีการเช่นนี้กับกลุ่มอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคง เศรษฐกิจของประเทศ แม้จะละเมิดสิทธิส่วนบุคคล แต่ก็ก็เป็นบุคคลส่วนน้อย โดยบุคคลส่วนมากในสังคมได้รับความปลอดภัยจากอาชญากรรมที่จะได้รับ ย่อมถือว่าเป็นสิ่งที่มีความคุ้มค่าและจำเป็นที่จะต้องใช้มาตรการดังกล่าว

วิธีการดังกล่าวนี้ นับว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง และกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จึงได้มีการบัญญัติในเรื่องการดักฟังไว้โดยเป็นการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ภายหลังที่มีกฎหมายบังคับใช้แล้ว ปัจจุบันมีหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ดังนี้

1) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

จากการแก้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 ตุลาคม 2545 ซึ่งในมาตรา 14 จัตวา ได้บัญญัติให้มี ระเบียบคณะกรรมการ ดังนั้น สำนักงาน ป.ป.ส. จึงได้ดำเนินการออกระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการได้มาการใช้ประโยชน์และการเก็บรักษาข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2545 ซึ่งได้มีการเสนอระเบียบดังกล่าวเพื่อให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดพิจารณาและให้ความเห็นชอบ ในวันที่ 9 ธันวาคม 2545

ในปัจจุบัน ก็ยังไม่ได้มีการใช้วิธีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตามกฎหมายฉบับนี้ คงต้องรอให้มีการจัดระบบงานภายในของสำนักงานเพื่อรองรับระเบียบที่จะออกมาใช้บังคับให้มีมาตรฐานและระบบเป็นที่ยอมรับ ซึ่งการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตามกฎหมายนี้ พยานหลักฐานที่ได้รับมาก็เป็นพยานหลักฐานที่ชอบด้วยกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นผู้เก็บรักษา ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปราบปรามยาเสพติดก็สามารถจะใช้ข้อมูลของบุคคลที่มีการเข้าถึงข้อมูลหลักฐานเพื่อใช้ประกอบสำนวนคดี การสืบสวน การสอบสวน และการพิจารณาของศาลได้ ซึ่งเป็นการให้บรรลู่วัตถุประสงค์ในการปราบปรามยาเสพติดให้ได้ผลสำเร็จ

2) สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานที่มีหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด

ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ใช้คำว่า “เจ้าพนักงาน” ซึ่งจะเป็นพนักงานใดก็ได้ที่มีหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติด เช่น เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่ได้รับการ

แต่งตั้งจากหน่วยงานมีทั้งเจ้าพนักงานตำรวจ ทหาร เจ้าหน้าที่สรรพสามิต เจ้าหน้าที่ศุลกากร เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หรือเจ้าพนักงานตำรวจที่มีหน้าที่ในการปราบปรามซึ่งไม่ใช่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ก็เป็นบุคคลที่สามารถดำเนินการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้

ดังนั้น ภายในบทบัญญัติของกฎหมาย จึงได้มีการให้ความละเอียด รัดกุม และรอบคอบในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เลขาธิการ ป.ป.ส. จึงเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการอนุมัติก่อน ที่จะเสนอให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาอนุญาต เพื่อให้มีการตรวจสอบ พิจารณาเหตุตามที่ กฎหมายบัญญัติไว้และพฤติการณ์แห่งคดีว่า สมควรใช้วิธีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

3.3.6 การดักฟังในมุมมองของผู้ให้บริการเกี่ยวกับโทรคมนาคม มีข้อสรุปดังนี้¹²

1) หน่วยงานเอกชนผู้ให้บริการ

ประธานกรรมการ บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ยืนยัน 100% ว่า เอไอเอส ไม่เคยดักฟังใคร ซึ่งมีคำสั่งชัดเจนว่าห้ามสั่งซื้อเครื่องดักฟังเข้ามาใช้งาน การดักฟัง ไม่สามารถทำได้เพราะผิดกฎหมาย ขณะเดียวกันลูกค้าก็เคลื่อนที่อยู่ตลอด คงไม่สามารถทำได้

ผู้ช่วยกรรมการผู้อำนวยการส่วนงานวิศวกรรม เอไอเอส แถลงว่า ระบบโครงข่าย โทรศัพท์จีเอสเอ็มของบริษัทฯ ไม่สามารถดักฟังการสนทนาของลูกค้าได้ เพราะเทคโนโลยีดังกล่าว เป็นระบบดิจิทัลที่ใช้เทคโนโลยีการเข้ารหัส (เอ็นคริปต์) ในการเรียกเข้าออกเมื่อใช้บริการ และการดักฟังเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล โดยระบบนี้มีความปลอดภัยมาก ในส่วนของหน่วยงานราชการ หากต้องการความร่วมมือ เพื่อการตรวจสอบข้อมูลของบุคคล ต้องมีหมาย ศาลส่งให้ บริษัท ซึ่งบริษัทจะสามารถเช็คข้อมูลในการเรียกเข้า-ออกไปยังเลขหมายปลายทาง รวมถึงระยะเวลาที่มีการใช้งาน แต่ในแง่ของข้อมูลการสนทนา ระบบดิจิทัลจะรับส่งข้อมูลเป็น 01 จึงไม่สามารถจะทราบเนื้อหาของการสนทนาได้ และกรณีที่ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อดักฟังใน ชุมสายโทรศัพท์ รวมถึงการติดตั้งเครื่องมือบายพาส ระบบเพื่อดักฟังข้อมูลของลูกค้า ก็ไม่มีการ กระทำดังกล่าว

¹² กรุงเทพธุรกิจ, (มีนาคม, 15), 2545, “เอไอเอส ยืนยันไม่มีการดักฟัง 100%,” อ้างใน อรรถนพ ลิขิตจิตตะและคณะ, “รายงานการวิจัย เทคนิคการสืบสวนสอบสวน” สถาบัน กฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด, น.63-65.

สำหรับตัวแทนของบริษัทซีเมนกล่าวว่า ระบบชุมสายของบริษัทไม่มีเครื่องมือบายพาส สามารถที่จะติดตั้งเครื่องมือที่จะบายพาสข้อมูลในการใช้งานได้อย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามผู้บริหารเอไอเอสกล่าวว่า ไม่ทราบว่าเครื่องมือที่จะมาใช้ในการดักฟังข้อมูล รวมทั้งกรณีการก๊อปปี้ซิมการ์ดโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบจีเอสเอ็มได้ แต่ต้องใช้ระยะเวลากว่า 10 ชั่วโมง

2) นักเทคนิค

ฝ่ายเทคนิคในวงการโทรคมนาคมกล่าวว่า การดักฟังโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้นสามารถทำได้โดย

- (1) ต้องรู้ว่าเลขหมายที่ต้องการดักฟัง เป็นเลขหมายอะไร
- (2) รู้ว่าคนที่ต้องการดักฟังเป็นใคร และ
- (3) สามารถใช้เครื่องซึ่งมีราคาหลักแสนบาท เพื่อนำมาสแกนคลื่น รวมทั้งคนที่ใช้เลขหมายที่ต้องการดักฟังจะต้องอยู่ในรัศมี 500 เมตร

ดังนั้น จุดนี้ในทางปฏิบัติ ไม่ค่อยมีใครทำ ขณะที่วิธีที่ 1 และ 2 นั้น หากเป็นระบบดิจิทัล สามารถทำได้ที่ตัวชุมสายโดยตรงเท่านั้น แต่การดำเนินการไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากตัวระบบจะมีอุปกรณ์ป้องกันอยู่ รวมทั้งตัวอุปกรณ์ทั่วไปทำได้เพียงรายงานเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของตัวเลขหมายที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก และที่สำคัญเลขหมายนั้นไม่ได้หยุดอยู่กับที่ ดังนั้น หากจะบันทึกเสียงด้วย จะต้องรู้เลขหมาย และใช้เทคนิคที่สูงขึ้นไปอีก โดยตัวชุมสายนั้นจะมี 2 ระบบประกอบด้วยคือ

- 1) ชุมสายโฮม ซึ่งเป็นชุมสายที่ผู้ใช้เลขหมายจดทะเบียน และนำเลขหมายนั้นไปใช้ภายในชุมสายนั้น และ
- 2) ชุมสายวิสิต ซึ่งเป็นกรณีที่ลูกค้าจดทะเบียนไว้กับชุมสายหนึ่ง แล้วนำเครื่องลูกข่ายไปใช้กับอีกชุมสายหนึ่ง ทำได้ต้องเข้าชั้นความมั่นคง

ขณะเดียวกัน ปกติแล้ว การดักฟังไม่ว่าจะเป็นโดยภาคเอกชนหรือภาครัฐ ไม่สามารถดำเนินการ ยกเว้นหน่วยงานเพื่อความมั่นคงของประเทศจะเข้ามาดำเนินการในกรณีที่มีข้อสงสัยว่าจะเป็นภัยร้ายแรงของประเทศชาติที่จะทำได้ แต่จะต้องมีหลักการดำเนินการ และจะต้องมีผู้บริหารระดับสูงเป็นคนสั่งจึงจะทำได้

อย่างไรก็ตาม ในกรณีของการตรวจสอบการดักฟังโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้นทำได้ยากมาก เนื่องจากผู้ใช้เคลื่อนที่ไปเรื่อย ๆ ดังนั้น ทางออกหรือทางแก้ที่ง่ายที่สุดอยู่ที่ผู้ใช้ต้องจดทะเบียนเลขหมายโดยใช้ชื่อผู้อื่นหรือไม่ก็เปลี่ยนเครือข่ายการให้บริการไปเลย

ส่วนระบบโทรศัพท์พื้นฐาน จะดำเนินการตรวจสอบได้ง่ายกว่า โดยผู้ใช้สามารถสังเกตได้จาก

(1) เสียงที่กำลังพูดอยู่ไม่ชัดเจน

(2) มีเสียงคนหรือสิ่งอื่นรบกวน

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันเทคโนโลยีก้าวหน้าไปมาก มีเครื่องตรวจจับสัญญาณออกมาวางตลาดจำนวนมาก ซึ่งจุดนี้ผู้ใช้อุปกรณ์สื่อสารจะต้องระวังตัวมากยิ่งขึ้น

3) หน่วยงานของรัฐผู้ให้บริการ

แหล่งข่าวจากองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยกล่าวว่า หากมองในแง่เทคโนโลยีแล้วไม่สามารถดักฟังจากโทรศัพท์มือถือระบบดิจิทัลได้ เพราะเป็นสัญญาณ 0 และ 1 แต่หากมองแง่ความเป็นไปได้นั้นสามารถดักฟังจากสถานีชุมสาย โดยต้องลงทุนอุปกรณ์ดักฟังซึ่งมีราคาแพง

อย่างไรก็ตาม การดักฟังนั้นเข้าข่ายผิดกฎหมาย 2 ส่วนคือ กฎหมายอาญาและกฎหมายรัฐธรรมนูญด้วยสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งมีทั้งโทษจำและปรับ

3.3.7 ตัวอย่างคดีที่มีการใช้วิธีการดักฟัง

1. คดีนี้ ร.ต.อ. อุทัย อาทิวะ อัยการจังหวัดประจักษ์บุรีได้ยกตัวอย่างไ้งานที่ทำที่สำนักงานคดีต่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด คือ เป็นคดีที่ทางการอิตาลีร้องขอให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนคนสัญชาติออสเตรเลียน ซึ่งเป็นนักค้ายาเสพติดตัวการใหญ่และตัวการสำคัญซึ่งบุคคลดังกล่าวนี้มีพรรคพวกอยู่ที่พญา เขาใช้วิธีการส่งเฮลิคอปเตอร์โดยบรรจุลงถุงพลาสติกเล็ก ๆ แล้วทำเป็นก้อนกลืนลงท้องเพื่อขนส่ง โดยส่งจากพญาไปยังปลายทางที่ประเทศอิตาลี โดยตำรวจของอิตาลีได้มีการสืบสวนเรื่องนี้มาเป็นระยะเวลานานแล้วและได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยวิธีการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจอิตาลีใช้ก็คือ การดักฟังข้อมูลทางโทรศัพท์ ซึ่งข้อมูลที่ดักฟังนี้ได้ติดตามมาเป็นเวลานานหลายปี และก็สามารถจับคนร้ายได้ที่ท่าอากาศยาน แต่ตรวจค้นพบแต่เงิน ไม่พบยาเสพติด จึงปล่อยตัวไป แต่เนื่องจากข้อมูลทางโทรศัพท์ยังมีอยู่ ตำรวจไทยก็ติดตามดูพฤติกรรมของบุคคลกลุ่มนี้เหมือนกัน บุคคลกลุ่มนี้ประกอบไปด้วยชาวฮอลแลนด์ ชาวอิตาลีและคนไทย 2 คน จากการติดตามทราบว่ามีการขนยาเสพติดจากบ้านของผู้ต้องหาชาวออสเตรเลียน ตำรวจไทยได้มีการติดตามไปจนกระทั่งสามารถจับกุมผู้ต้องหาได้ขณะที่กำลังขับรถอยู่บนถนน โดยตรวจค้นได้ยาเสพติดจากผู้ต้องหาที่เป็นคนไทย 2 คน เนื่องจากยาเสพติดดังกล่าวไม่ได้อยู่ที่ตัวของผู้ต้องหาชาวต่างชาติอีก 3 คนที่ไปด้วยกัน ทำให้ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง แต่พิพากษาลงโทษ

คนไทย 2 คน ส่วนทางการของอิตาลีก็ได้จับกุมพรรคพวกที่เป็นเครือข่ายของผู้ต้องหาได้อีกหลายคน รวมทั้งจำเลยชาวออสเตรเลียที่อยู่เมืองไทยด้วย พร้อมด้วยเฮโรอีนซึ่งผู้ต้องหาพกไว้ในท้องประมาณ 200 กรัม โดยใช้ข้อมูลพยานหลักฐานที่ได้จากการดักฟังทางโทรศัพท์ประกอบกับข้อมูลอื่น ๆ ในการจับกุม ศาลประเทศอิตาลีลงโทษจำคุกจำเลยชาวออสเตรเลีย 12 ปี 8 เดือน โดยใช้ข้อมูลพยานหลักฐานที่ได้จากการดักฟังทางโทรศัพท์ประกอบกับข้อมูลอื่น ๆ ในการจับกุม

2. คดีนี้ สืบเนื่องมาจาก ในช่วงปี 2547 สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ทำการสืบสวนหาข่าวเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดรายสำคัญของกลุ่มนายอาซัน ทำให้สามารถขยายผลการสืบสวนไปถึงข่ายงานการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศของกลุ่มนักค้ายาเสพติดชาวมาเลเซีย สิงคโปร์ และชาวจีน (ฮ่องกง) ซึ่งใช้ประเทศไทยเป็นจุดติดต่อในการเจรจาลักลอบค้ายาเสพติด โดยแกนนำสำคัญของข่ายงานอีกหลายคน จากการสืบสวนในอดีตพบว่าข่ายงานนี้จะลักลอบลำเลียงยาเสพติดจากกลุ่มนายอาซัน จากประเทศพม่าผ่านประเทศลาว กัมพูชา และฮ่องกง ไปจำหน่ายให้กับลูกค้าในประเทศแถบยุโรป เช่น เนเธอร์แลนด์ และประเทศใกล้เคียง นอกจากนี้ จะลักลอบลำเลียงยาเสพติดประเภทยาอี จากประเทศเนเธอร์แลนด์เข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยและกัมพูชา จากการสืบสวนปัจจุบันพบว่าข่ายงานนี้ได้เข้าไปเคลื่อนไหวที่จะลักลอบค้ายาเสพติดในประเทศเวียดนามด้วย จากการสืบสวนต่อมาในปี 2548 จนถึงปี 2550 พบว่านักค้ายาเสพติดกลุ่มนี้ยังมีความเคลื่อนไหวด้านการค้ายาเสพติดอยู่ เจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. จึงได้มีการขออนุญาตเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545 โดยเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางโทรศัพท์ โดยวิธีการบันทึกเสียง บันทึกข้อมูลระบบการแสดงตำแหน่งของเครื่องมือ ระบบการตรวจสอบการใช้งานโทรศัพท์ทั้งเข้าและออก บันทึกการติดต่อต้นทางและปลายทางของระบบโทรคมนาคม ตรวจสอบระบบทะเบียนผู้เช่าและผู้ใช้โทรศัพท์

ปัจจุบันนายอาซัน ถูกจับกุมและอยู่ระหว่างดำเนินคดีในชั้นศาล และกลุ่มนายอาซันซึ่งมีประวัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหลายคดี ปัจจุบันมีหมายจับของศาลอาญา

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า การใช้วิธีการดักฟังทางโทรศัพท์นั้นเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลการเคลื่อนไหวของนักค้ายาเสพติด การดักฟังมิใช่หวังแต่เพียงได้ข้อมูลการพูดคุยตกลงซื้อขายยาเสพติดเท่านั้น กลุ่มนักค้ายาเสพติดจะทำงานกันเป็นขบวนการ ข้อมูลที่ได้ยินทางโทรศัพท์บางครั้งอาจไม่มีการพูดถึงยาเสพติดเลยก็ได้ อาจจะมีการพูดคุยกันถึงเรื่องอื่น ๆ ทั่วไป แต่ในเรื่องที่คุยกันนั้นแอบแฝงไปด้วยการเจรจาซื้อขายยาเสพติด ดังนั้นข้อมูลที่ได้มาจึงเป็นข้อมูล

ที่จะต้องนำมาประกอบกับพยานหลักฐานอื่น ส่วนใหญ่แล้วข้อมูลจากการดักฟังทางโทรศัพท์จะเป็นข้อมูลที่ให้ประโยชน์ในการสืบสวนมากกว่า ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. จะขออนุญาตดักฟังก็เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนหาข่าวว่ากลุ่มนักค้ายาเสพติดที่ติดตามอยู่นั้นมีการติดต่อกับเครือข่ายซึ่งเป็นบุคคลที่เจ้าหน้าที่ได้ข้อมูลมาว่าเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือไม่ เพื่อจะได้ติดตามจับกุมต่อไป

3.4 เปรียบเทียบเทคนิคการสืบสวนพิเศษของประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา

1. การอำพราง

ข้อที่เหมือนกัน คือ เหตุในการร้องขอ จะต้องมีความสมควร เนื่องจากใช้วิธีการอื่นแล้วไม่ได้ผล

ข้อที่แตกต่างกันคือ ในเรื่องของผู้ขออนุญาต ของไทยได้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจโดยมีผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นผู้อนุญาตกับเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครอง โดยมีเลขาธิการ ป.ป.ส. หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นผู้อนุญาต แต่ของสหรัฐอเมริกา เจ้าพนักงานของรัฐ จะทำได้ภายใต้แนวทางที่กำหนดโดยสำนักงานอัยการสูงสุด

จะเห็นว่าของสหรัฐอเมริกานั้นในขั้นตอนการขออนุญาตจะมีพนักงานอัยการเข้ามาเกี่ยวข้องโดยเป็นผู้กำหนดเงื่อนไข

2. การจัดส่งภายใต้การควบคุม

ทั้งประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทยใช้หลักการเดียวกัน คือ เหตุในการร้องขอ จะต้องเป็นกรณีจำเป็นและมีเหตุอันสมควร โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องขออนุญาตจากผู้บังคับบัญชา เมื่อผู้บังคับบัญชาอนุญาตแล้ว การดำเนินงานก็ต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ซึ่งของประเทศไทยกำหนดให้รายงานผลทั้งเรื่องที่ได้ดำเนินการสำเร็จและไม่สำเร็จ ถ้ายาเสพติดสูญหายต้องรายงานทันทีภายใน 24 ชั่วโมง ซึ่งเป็นการรายงานผลการดำเนินการว่าสำเร็จหรือไม่อย่างไร แต่ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดให้ต้องรายงานการดำเนินงานทุกขั้นตอนมิใช่รายงานแต่เพียงผลการดำเนินงานเท่านั้น

3. การดักฟัง

ข้อที่เหมือนกัน คือ เหตุในการร้องขอ จะต้องมีความสมควร เนื่องจากใช้วิธีการอื่นแล้วไม่ได้ผล

ข้อที่แตกต่างกันคือ ของประเทศไทยผู้ขออนุญาตคือเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ขออนุญาตต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา โดยเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ต้องแสดงหลักฐานให้ศาลเชื่อ

ว่ามีเหตุอันควรเชื่อว่าการกระทำความผิดจริง ซึ่งศาลจะอนุญาตได้แต่ละครั้งไม่เกิน 90 วัน ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น ขั้นตอนแรกเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องการดักฟังต้องเตรียมหลักฐานเท่าที่มีอยู่เพื่อให้ศาลเห็นว่าคดีดังกล่าวมีเหตุอันควรเชื่อว่าการกระทำความผิดจริง ขั้นตอนที่สอง พนักงานอัยการจะต้องทำการเตรียมสำนวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อยื่นต่อศาลขอใช้อำนาจการดักฟัง กรณีความผิดระดับสหรัฐ สำนวนที่ยื่นต่อศาลจะต้องได้รับการตรวจสอบจากอัยการสูงสุดของสหรัฐ รองอัยการสูงสุด ผู้ช่วยอัยการสูงสุดแผนกคดีอาญาหรือผู้ที่อัยการสูงสุดมอบหมาย ถ้าเป็นความผิดระดับมลรัฐก็ให้อัยการประจำมลรัฐหรืออัยการประจำเขตตรวจสอบ และขั้นตอนที่สามพนักงานอัยการก็จะยื่นสำนวนไปให้ศาลสหรัฐหรือศาลมลรัฐพิจารณาอนุญาต ซึ่งจะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีอำนาจในการยื่นเพื่อขอหมายศาลโดยตรง และศาลจะอนุญาตได้แต่ละครั้งไม่เกิน 30 วัน เท่านั้น ในการดักฟังหากมีกรณีจำเป็นเร่งด่วนสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากศาลก่อน แต่ต้องไปขออนุญาตจากศาลภายใน 48 ชั่วโมง

จะเห็นได้ว่าขั้นตอนการขออนุญาตศาลเพื่อดักฟังนั้นของประเทศไทยจะไม่ผ่านการตรวจสอบจากพนักงานอัยการเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. สามารถยื่นคำขอต่อศาลได้ทันที และการดักฟังจะต้องขออนุญาตต่อศาลก่อนทุกกรณี แต่ของประเทศสหรัฐอเมริกาจะต้องผ่านการตรวจสอบจากพนักงานอัยการก่อนและพนักงานอัยการเท่านั้นที่จะเป็นผู้ขออนุญาตต่อศาล และหากมีกรณีจำเป็นเร่งด่วนก็สามารถดักฟังได้ก่อน แต่ต้องมาขออนุญาตศาลภายใน 48 ชั่วโมง

**ตารางเปรียบเทียบเทคนิคการสืบสวนพิเศษของประเทศไทย
และประเทศสหรัฐอเมริกา**

เทคนิคการสืบสวนพิเศษ	ขั้นตอนการดำเนินการ	ประเทศไทย	ประเทศสหรัฐอเมริกา
การอำพราง	1. เหตุในการขออนุญาต	- มีเหตุอันสมควร, ใช้วิธีอื่นไม่ได้ผล	- กรณีจำเป็น เนื่องจากใช้วิธีอื่นแล้วไม่ได้ผล
	2. ผู้ขออนุญาต	- เจ้าหน้าที่ตำรวจ - เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือ เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง	- เจ้าพนักงานของรัฐ จะทำได้ภายใต้แนวทางที่กำหนดโดยสำนักงานอัยการสูงสุด ภายใต้เงื่อนไข คือ 1. การปฏิบัติการได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการในการให้ความเห็นชอบกับผู้ช่วยอัยการของคดีอาชญากรรม 2. การปฏิบัติการคณะกรรมการประจำภาคท้องถิ่น 3. ผู้อำนวยการเขตหรือหัวหน้าเจ้าหน้าที่
	3. ผู้อนุญาต	1. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ 2. เลขาธิการ ป.ป.ส. หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย	- ร้องขอต่อสำนักงานกลาง
	4. การดำเนินการ	- ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตและให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่ได้รับอนุญาต - กรณีมีเหตุผลความจำเป็นเร่งด่วน ให้รายงานผู้บังคับบัญชาทันที	- กรณีฉุกเฉิน สายลับจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลด้วย

เทคนิคการ สืบสวน พิเศษ	ขั้นตอนการ ดำเนินการ	ประเทศไทย	ประเทศสหรัฐอเมริกา
การ ครอบครอง ภายใต้การ ควบคุม	1. เหตุในการขอ อนุญาต 2. ผู้ขออนุญาต 3. ผู้อนุญาต 4. การดำเนินการ	- กรณีจำเป็น มีเหตุอันสมควร 1. เจ้าหน้าที่ตำรวจ 2. เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือ พนักงานฝ่ายปกครอง 1. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ 2. เลขาธิการ ป.ป.ส. หรือผู้ที่ ได้รับมอบหมาย - ดำเนินการจนเสร็จสิ้นภารกิจ ตามที่ได้รับอนุญาต - ต้องรายงานผลทั้งกรณี ดำเนินการสำเร็จและไม่สำเร็จ - กรณียาเสพติดสูญหายต้อง รายงานภายใน 24 ชม.	- กรณีจำเป็น มีเหตุอัน สมควร - เจ้าหน้าที่ - ผู้บังคับบัญชาสูงสุด ที่ กรุงวอชิงตัน ดี ซี - ดำเนินการตามที่ได้รับ อนุญาต - มีการรายงานต่อ ผู้บังคับบัญชาทุกขั้นตอน
การดักฟัง	1. เหตุในการขอ อนุญาต 2. ผู้ขออนุญาต 3. ผู้อนุญาต 4. การดำเนินการ	- มีเหตุอันควรเชื่อ, ใช้วิธีการอื่น แล้วไม่ได้ผล - เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. - อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา - ศาลอนุญาตได้แต่ละครั้งไม่ เกิน 90 วัน	- มีเหตุอันควรเชื่อ, ใช้ วิธีการอื่นแล้ว ไม่ได้ผล - กรณีจำเป็นเร่งด่วน สามารถกระทำได้โดยไม่ต้อง ขออนุญาตจากศาล ก่อน แต่ต้องไปขออนุญาต จากศาลภายใน 48 ชั่วโมง - พนักงานอัยการ - ศาลสหรัฐ หรือศาลมลรัฐ - ศาลอนุญาตได้แต่ละครั้ง ไม่เกิน 30 วัน

